

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการในการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษา โดยกำหนดหัวข้อไว้ดังนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัย
 - 1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา
 - 1.2 การวิเคราะห์ห่อภิมาณ
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพ
 - 2.3 มาตรฐานการศึกษาในการประกันคุณภาพ
 - 2.4 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพ
3. การประกันคุณภาพภายใน
 - 3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน
 - 3.2 หลักการของการประกันคุณภาพภายใน
 - 3.3 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
 - 3.4 กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายใน
 - 3.5 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์งานวิจัย

ปัจจุบันความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis of research) มีเพิ่มขึ้น เพราะนักวิชาการตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและทำการวิจัยเพิ่มขึ้นมากและพบว่ามีการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกันแต่ใช้รูปแบบการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันไป ผลการวิจัยเหล่านั้นมีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเกิดการสับสนและไม่อาจจะหาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติได้ และในสภาพของการวิจัยที่มีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับตัวแปรจำนวนมากในงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาเฉพาะตัวแปรบางตัวแปรในสภาพการณ์ที่มีการควบคุมตัวแปรอื่น การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกันมีการควบคุมตัวแปรต่างกัน ย่อมให้ผลสรุปที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์ที่แท้จริงด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการสังเคราะห์ให้มีระบบ มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณค่า

เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สร้างความเจริญให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นหลาย ๆ เรื่องมาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ กลาส (Glass, 1987 อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 1-2) สามารถ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยในลักษณะของการเขียนบรรยายสรุป จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วบรรยายสรุป ออกมาซึ่งส่วนใหญ่พบในรายงานการวิจัยบทที่ 2 ที่ว่าด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ค่าตัวเลขหรือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยเพื่อหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบ การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสานหรือการวิจัยงานวิจัย การสังเคราะห์เชิงปริมาณจำแนกตามพัฒนาได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ การสังเคราะห์เชิงบรรยายหรือเชิงคุณลักษณะ การสังเคราะห์เชิงปริมาณที่อาศัยการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัย และการสังเคราะห์ขนาดของผล (Effect size) หรือเรียกเทคนิคการวิจัยที่ใช้ในขั้นนี้ว่า การวิเคราะห์เมตต้า (Meta analysis)

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยเหมือนกับการทำวิจัยทั่ว ๆ ไปที่ต้องมีการกำหนดปัญหาการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์แปลผล และการนำเสนอผล (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530, หน้า 116) ได้กล่าวถึงการสังเคราะห์งานวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาการวิจัยซึ่งต้องเป็นปัญหาการวิจัยที่มีการทำวิจัยแล้วอย่างน้อยสองราย เนื่องจากปัญหาจากการวิจัยที่มีคุณค่า น่าสนใจและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดนั้น มักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

2. การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดหัวข้อปัญหาแล้วผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎี เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

3. การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย

3.1 การคัดเลือกงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะแสวงหางานวิจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะแสวงหางานวิจัยส่วนใหญ่จะทำได้จากเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิทยานิพนธ์ วารสารงานวิจัย เป็นต้น

3.2 การคัดเลือกงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษาและตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด และทำความเข้าใจว่ามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองจะสังเคราะห์มากน้อยเพียงไรต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยและทำการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตรงภายนอกและความเที่ยงตรงภายในสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 การรวบรวมผลของการวิจัย หลังจากคัดเลือกงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัยนั้น วิธีการรวบรวม อาจใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บข้อมูล ให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย เป็นขั้นตอนการที่จัดกระทำและวิเคราะห์

ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผลที่ได้จากการวิจัย รายละเอียดลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุป จากนั้นจึงแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

5. การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย การเขียนรายงาน การสังเคราะห์งานวิจัย มีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยทั่ว ๆ ไป ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอน พร้อมทั้งข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัย โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องกะทัดรัดและชัดเจน

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีการในการศึกษาปัญหาจากงานวิจัยที่มีปัญหาเดียวกันมาศึกษาโดยแบ่งเป็น การศึกษาเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ ผู้สังเคราะห์จะต้องทำการรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์ สรุป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการสรุปผลตามเกณฑ์ของผู้อ่าน ดังนั้นผลการวิเคราะห์เนื้อหาจึงแตกต่างกันตามผู้อ่าน เว้นแต่ว่าเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด คำตอบที่ได้จะไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์เนื้อหาเริ่มมีกระบวนการที่เป็นระบบ ระเบียบเมื่อประมาณ 50 ปีที่แล้ว โดยพัฒนามาจากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ โฆษณา วรรณคดี ฯลฯ (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 1) การวิเคราะห์เนื้อหานับเป็นเทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณลักษณะ ที่ได้รับการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (Hunter and Schmidt, 1990 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2542, หน้า 3)

1.1 เกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหามีหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ของการจำแนกดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 9-11)

1. Janis, (1965) จำแนกเป็น 3 แบบ คือ
 - 1.1 แบบองค์การปฏิบัติทั่ว ๆ ไป
 - 1.2 แบบอิงภาษา
 - 1.3 แบบอิงสัญลักษณ์
2. Berelson, (1952) จำแนกได้ 17 แบบ คือ
 - 2.1 การบรรยายแนวโน้มของเนื้อหาที่สื่อความหมาย
 - 2.2 การเสาะแสวงหาพัฒนาการ
 - 2.3 การหาความแตกต่างความไม่ลงรอย
 - 2.4 การเปรียบเทียบกับสื่อหรือระดับที่สื่อความหมาย
 - 2.5 การเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์
 - 2.6 การวิเคราะห์โครงสร้าง
 - 2.7 การวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับแบบสอบถามปลายเปิด
 - 2.8 การเปิดเผยเทคนิคการโฆษณา
 - 2.9 การวิเคราะห์ลักษณะที่ช่วยให้อ่านได้เข้าใจดีขึ้น
 - 2.10 การวิเคราะห์หรือสไตล์
 - 2.11 การระบุความตั้งใจของผู้เขียน
 - 2.12 การวิเคราะห์ระดับจิตใจของกลุ่มคน

- 2.13 การปกป้องผลจากการโฆษณาในแง่กฎหมาย
- 2.14 การสอดแนม
- 2.15 การสะท้อนทัศนคติ ความสนใจ และค่านิยมของกลุ่ม
- 2.16 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ของกลุ่ม
- 2.17 การบรรยายพฤติกรรมที่แสดงออก
3. Stone and Dunphy, (1966) จำแนกตามสาขาวิชาได้ 7 สาขาวิชา คือ
 - 3.1 จิตเวช
 - 3.2 จิตวิทยา
 - 3.3 ประวัติศาสตร์
 - 3.4 มานุษยวิทยา
 - 3.5 การศึกษา
 - 3.6 ปรัชญา
 - 3.7 ภาษาศาสตร์
4. (Holsti, (1969) จำแนกเป็น 3 แบบคือ
 - 4.1 วิเคราะห์ลักษณะของสื่อความหมาย คือวิเคราะห์ในประเด็น คำถามว่าในสาระต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเรื่องอะไร มีความเป็นมาอย่างไร และเกี่ยวข้องกับใคร
 - 4.2 การวิเคราะห์เชิงเหตุผล คือการวิเคราะห์หาเหตุผล ตลอดจนผลจากข้อมูล
 - 4.3 การวิเคราะห์ผล คือการวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่เป็นผล ที่เป็นผลของการสื่อความหมาย
5. Krippendorff, (1980) อ้างถึงใน (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 18-19) เสนอเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาเป็น 6 ประเภท คือ
 - 5.1 การวิเคราะห์เนื้อหา ระบบโดยการคำนึงถึงเนื้อหาสาระที่มุ่งวิเคราะห์นั้น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการแปลงรูปแบบออกมาในรูปความสัมพันธ์อื่นได้บ้างหรือไม่
 - 5.2 การวิเคราะห์เพื่อหามาตรฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าของสาระเนื้อหาว่า มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด หรือเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่แตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงใด
 - 5.3 การวิเคราะห์เนื้อหาทัศนียภาพบางอย่าง เช่น ความถี่ของคำสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นแรงจูงใจของผู้เขียนหรือทัศนียภาพเพื่อชี้ให้เห็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อเหตุการณ์บางอย่าง
 - 5.4 การวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มคำแบบต่าง ๆ เช่น การอ้างอิงนายกรัฐมนตรี อาจจะทำโดยใช้ตำแหน่ง ยศ มีสถานที่ ชื่อ เป็นต้น
 - 5.5 การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย เช่น การสรุปประเด็นการหาสาเหตุและผลการอธิบายพฤติกรรม
 - 5.6 การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหากระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละพื้นที่ต่อการทำนุบำรุงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของตน

1.2 องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา

แม้ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาจะเป็นงานของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ก็ตามแต่การวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีองค์ประกอบอื่นนอกเหนือจากผู้เชี่ยวชาญ (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 11-13) คือ

1. เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเอกสารสิ่งพิมพ์เสมอไป อาจอยู่ในรูปอื่นก็ได้ เช่น รูปภาพ ละคร เพลง การโฆษณา บทคำพูด การสนทนา เป็นต้น
2. วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหา มีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ประการ คือ
 - 2.1 เพื่อสรุปข้อมูล
 - 2.2 เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายใน
 - 2.3 เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายนอก
3. หน่วยในการวิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์ต้องมีความกระจ่างในเรื่องหน่วยที่วิเคราะห์ว่าเป็นหน่วยแบบใด โดยทั่วไปหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหามี 3 ลักษณะ คือ
 - 3.1 หน่วยจากการสุ่มได้จากการสังเกตหรือการสัมผัส แต่ละหน่วยเป็นอิสระต่อกัน
 - 3.2 หน่วยจากการบันทึก เป็นการจัดการกระทำข้อมูลจากการสุ่มมาช่วยเป็นกลุ่มเป็นพวก
 - 3.3 หน่วยจากเนื้อหา เป็นการรวบรวมหน่วยจากการบันทึกมาจัดกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง
4. การสุ่มตัวอย่างและประชากร
การวิเคราะห์เอกสารต้องเกี่ยวข้องกับปริมาณของสิ่งที่นำมาวิเคราะห์มากมาย ดังนั้นนักวิเคราะห์จึงต้องรู้จักการสุ่มเอกสารออกมาวิเคราะห์ โดยใช้ความรู้ความฉลาดจำแนกสิ่งที่เกี่ยวข้องที่จะวิเคราะห์ออกจากสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้อง และหลังจากได้ปริมาณสิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมาแล้วทำการสุ่มเนื้อหาที่จะวิเคราะห์ออกมาเท่าที่เวลาและงบประมาณอำนวยให้

1.3 วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่สำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหามี 2 ขั้นตอน (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 13) ประกอบด้วย

1. การแปลภาษาเป็นข้อมูล
การแปลภาษาเป็นข้อมูลจะกระทำได้ เมื่อสามารถวิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาสาระได้อย่างชัดเจนเสียก่อน แล้วแยกเนื้อหาสาระนั้นเป็นส่วนย่อย ๆ การแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อย ๆ มีหลายแบบเช่น
 - แยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาหรือตัวแปร
 - แยกเป็นสาย (Chain) เช่น เนื้อหาสาระที่เกิดในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต นำมาจัดเรียงบนเส้นเดียวกัน
 - แยกเป็นวงกลมย่อย (Loop)
 - แยกเป็นมิติ (มิติเดียวหรือมากกว่าหนึ่งมิติ) เช่น จัดกลุ่มตัวแปรตามบุคลิกภาพของคนได้ 5 แบบ ก็จะได้ 5 มิติ
 - จัดทำเป็นกิ่งก้านของต้นไม้ (Trees) ซึ่งได้แก่การจัดทำเป็นระเบียบแยกย่อยเป็นสาย ๆ เหมือนรากต้นไม้ เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือญาติ
2. การแปรข้อมูลออกเป็นตัวเลข

กระทำหลังจากที่วิเคราะห์เนื้อหาเป็นส่วนย่อยแล้ว สามารถทำได้ 2 แบบคือ แปลเป็นจำนวนหรือความถี่ กับการแปลเป็นค่าหรือคะแนน จากนั้นหาความสัมพันธ์โดยใช้วิธีทางสถิติ หรือความเกี่ยวข้องของเหตุการณ์ หรืออาจจะแปลงคุณลักษณะบางอย่างออกมาเป็นจำนวนหรือเป็นค่า การใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในที่นี้มีเงื่อนไขคือ ต้องเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Variable) ของคนกลุ่มเดียวกัน

1.4 ความเชื่อถือได้ของผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เนื้อหามักจะอิงอยู่กับผู้วิเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาเดียวกันแต่ต่างกันว่าคนวิเคราะห์ มักให้คำตอบที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากความคลาดเคลื่อนหลายอย่าง เช่น ลักษณะและความสามารถของผู้วิเคราะห์ ความสมบูรณ์ของข้อมูล การสุ่มข้อมูลมาวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์และการจัดทำรายงาน

ในที่นี้ความเชื่อถือจำเป็นออกเป็นความเที่ยง (Reliability) กับความตรง (Validity) (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 14-15)

1. ความเที่ยงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Reliability)

ความเที่ยงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา มี 3 ความหมายดังนี้

1.1 ความคงที่ แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากผู้วิเคราะห์มีความไม่แน่นอนในการพิจารณาวิเคราะห์ และสรุปความหมาย การตรวจสอบความคงที่ทำได้โดยการวิเคราะห์ซ้ำแล้วเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองครั้งว่าแตกต่างกันหรือไม่

1.2 ความเหมือนเดิม แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากความไม่คงเส้นคงวาของผู้วิเคราะห์แต่ละคน และความไม่สอดคล้องของผลวิเคราะห์ของผู้วิเคราะห์หลายคน การตรวจสอบความเที่ยงแบบนี้ทำได้ โดยการตรวจสอบทุกขั้นตอน

1.3 ความแม่นยำ แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากความไม่คงเส้นคงวาของผู้วิเคราะห์แต่ละคน ความไม่สอดคล้องของผลวิเคราะห์ของผู้วิเคราะห์ด้วยตนเอง และผลการวิเคราะห์แตกต่างมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ยอมรับกันวิธีการตรวจสอบความเที่ยงแบบนี้คือการตรวจสอบเกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรฐานทุกขั้นตอน

2. ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Validity)

ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา หมายความว่า ผลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหามี 5 ดังนี้

1. ความตรงเกี่ยวกับข้อมูล หมายถึง ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งคือ นำเนื้อหาที่ถูกต้องมาวิเคราะห์หรือไม่

2. ความตรงตามความหมาย หมายถึง การวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มเนื้อหาให้คำจำกัดความของคำตรงตามความหมายหรือไม่ วิธีการตรวจสอบความตรงแบบนี้ทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นมาตรวจสอบ

3. ความตรงตามการสุ่มหากเอกสารสิ่งพิมพ์เนื้อหาสาระที่จะนำมาวิเคราะห์มีปริมาณมากจำเป็นต้องมีการสุ่มออกมา เช่น การวิเคราะห์โปรแกรมทางโทรทัศน์ เด็กและเยาวชน การสุ่มโปรแกรมจึงมีความสำคัญ การระบุประชากรของเนื้อหาจึงมีความจำเป็น การอธิบายการสุ่มตัวอย่างอย่างไม่ลำเอียงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงแบบนี้

4. ความตรงตามวิธีการผลการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีการ 2 อย่างน่าจะให้ผลวิเคราะห์ออก

มาเหมือนกัน

5. ความตรงตามทฤษฎีผลการวิเคราะห์ที่น่าจะสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง

ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ผลการวิจัยไม่เกิดความลำเอียงในเรื่องข้อมูลเรื่องความหมาย เรื่องการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เรื่องวิธีการวิเคราะห์ และเรื่องทฤษฎี ทั้งนี้จะทำให้ได้งานวิจัยที่มีผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ห่อภิมาณ

(Glass, 1976 อ้างถึงใน ชญาพร บรรพพงศ์, 2550, หน้า 54) ได้ใช้ศัพท์คำว่า “Meta analysis” เป็นครั้งแรกในสุนทรพจน์ที่กล่าวในฐานะประธานคณะกรรมการดำเนินการประชุมประจำปีของสมาคมวิจัยการศึกษาอเมริกัน (American Research Association = AERA) และในบทความทางวิชาการปี ค.ศ. 1976 โดยให้ความหมายว่า “Meta-analysis” เป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of analysis) ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อสังเคราะห์งานวิจัย

2.1 ความหมายการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

มีผู้ให้คำจำกัดความของการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ไว้ดังนี้

(Glass, 1976 อ้างถึงใน ชญาพร บรรพพงศ์, 2550, หน้า 54) กล่าวว่า การวิเคราะห์ห่อภิมาณ หมายถึง การวิเคราะห์ทางสถิติของผลการวิจัย โดยเพื่อรวมงานวิจัยเข้าด้วยกัน โดย 1) ค้นหางานวิจัยที่ต้องการประมวล โดยมีการระบุวิธีการ ค้นหาอย่างชัดเจน 2) ใช้ตัวแปรเชิงปริมาณบ่งชี้ลักษณะของงานวิจัย 3) คำนวณขนาดอิทธิพล 4) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดอิทธิพลกับตัวแปรเชิงปริมาณของลักษณะงานวิจัย

(Rosenthal, R., 1984 อ้างถึงใน ชญาพร บรรพพงศ์, 2550, หน้า 54) เรียกการวิเคราะห์ห่อภิมาณอีกชื่อหนึ่งว่า Quantitative assessment of research domains โดยอธิบายว่าเป็นการรวมหรือเปรียบเทียบผลการวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป โดยที่ค่าทางสถิติจากงานวิจัยแต่ละเรื่องอาจเป็นขนาดอิทธิพล หรือผลจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ เช่น ค่า t หรือ Z

(Hedges, L.V., 1985 อ้างถึงใน ชญาพร บรรพพงศ์, 2550, หน้า 55) ใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณในความหมายของการ สังเคราะห์ผลทางสถิติจากงานวิจัยเพื่อประมาณค่าที่เป็นจริงของขนาดอิทธิพล โดยใช้การทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของขนาดอิทธิพล

(Hunter, J.E and Schmidt, F.L., 1992 อ้างถึงใน ชญาพร บรรพพงศ์, 2550, หน้า 55) ใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณในความหมายของการสังเคราะห์ผลทางสถิติจากงานวิจัยเพื่อประมาณค่าที่แท้จริงของขนาดอิทธิพล โดยใช้การปรับแก้ความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ เช่น ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มความคลาดเคลื่อนจากความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์ห่อภิมาณเป็นการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณแบบหนึ่ง ที่นำงานวิจัย ที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันมาหลายเรื่อง เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ซึ่งจะได้ผลการวิจัยที่กว้างกว่างานวิจัยแต่ละเรื่อง

2.2 รูปแบบการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

Bangert-Drowns, R. และคณะ 1986 (อ้างถึงใน ดุษฎี โยเหลา, 2547, หน้า 2-7) เขียนบทความเปรียบเทียบวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ในปี 1986 กล่าวถึงการวิเคราะห์ห่อภิมาณ 5 รูปแบบ

1. แบบของกลาส (Glassian meta-ananlysis) มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการตอบคำถามว่าผลงานวิจัยในเรื่องที่สนใจสรุปรวมได้อย่างไร และจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่สนใจได้อย่างไร โดยใช้ผลการวิจัยเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความแตกต่างของผลการวิจัยและวิเคราะห์ความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อดูว่าขนาดอิทธิพล (Effect size) มีความสัมพันธ์กับลักษณะบางอย่างของงานวิจัยหรือไม่ ผลการวิเคราะห์จะทำให้ทราบถึงค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพล ผลการเปรียบเทียบขนาดของอิทธิพล แยกตามลักษณะของงานวิจัย (t-test, ANOVA) และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยลักษณะของงานวิจัย (Multiple correlation analysis)

2. แบบที่ใช้งานวิจัยเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ (Study effect meta analysis) เป็นวิธีการที่ปรับปรุงมาจากแบบของกลาส โดยแมนสฟิลด์และบัสซี (Mansfield and Busse) มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการตอบคำถามว่าทริทเมนต์มีผลหรือไม่ จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้งานวิจัยเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยถ้าตัวแปรตามจากงานวิจัยมีหลายตัวแปร แต่มีโครงสร้าง (Construct) คล้ายกันก็จะรวม ขนาดอิทธิพลจากตัวแปรตามหลายตัวนี้เป็นขนาดอิทธิพลรวมตัวเดียวต่องานวิจัยหนึ่งเรื่อง ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะเหมือนแบบของกลาส

3. แบบรวมความน่าจะเป็น (Combined probability method) เป็นวิธีการที่นำเสนอโดยโรเซล ทาน (Rosenthal) มีจุดมุ่งหมายเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพล และศึกษาความเชื่อมั่นของค่าประมาณนี้ โดยใช้งานวิจัยเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับกรณีของการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล ส่วนในกรณี ของการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นหน่วยของการวิเคราะห์คือหน่วยทดลอง (Subject) โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้ จะอยู่ในรูปของค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพล ความน่าจะเป็นรวม และ fail-safe N

4. แบบประมาณค่าขนาดอิทธิพลโดยมีการทดสอบความแปรปรวนของขนาดอิทธิพล (Approximate data pooling with test of homogeneity) เป็นวิธีการที่เสนอโดย เฮดเจส (Hedges, L.V.) โรเซล ทานและรูบิน (Rosenthal, R and Rubin, D.B) มีจุดมุ่งหมายเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลที่เป็นจริงในประชากร โดยใช้หน่วยทดลอง (Subject) เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบความเท่ากันของขนาด อิทธิพล ผลการวิเคราะห์ที่ได้ คือ ค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลในกลุ่มที่มีความเป็นเอกพันธ์

5. แบบประมาณค่าขนาดอิทธิพลโดยมีการปรับแก้ความคลาดเคลื่อน (Approximate data pooling with sampling error correction) เป็นวิธีการที่เสนอโดย ฮันเตอร์และชมิท (Hunter, J.E and Schmidt) มีจุดมุ่งหมายเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลที่เป็นจริงในประชากร ใช้หน่วยทดลองเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ ศึกษาการปรับแก้ความคลาดเคลื่อนของขนาดอิทธิพลโดยการหักล้างความคลาดเคลื่อนเนื่องจากคุณสมบัติบางอย่าง การคำนวณขนาดอิทธิพล เช่น การขาดความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดตัวแปรตาม และสุดท้ายเปรียบเทียบความแปรปรวนในกลุ่มขนาดอิทธิพลกับความแปรปรวนที่เนื่องมาจากการสุ่ม ผลการวิเคราะห์ที่ได้คือค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพล

ขั้นตอนของการวิเคราะห์อภิमान

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542, หน้า 10) สรุปจากเอกสารทางวิชาการและหนังสือเกี่ยวกับการวิเคราะห์อภิमानว่า ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่คู่ขนานกับการดำเนินงานในงานวิจัยทั่วไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา

ขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจว่าการวิเคราะห์อภิमानมุ่งหมายจะตอบคำถามวิจัยในประเด็นใด การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกับขั้นตอนการกำหนดปัญหาการวิจัยทั่วไป ซึ่งต้องรวบรวมการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดปัญหาวิจัย และแนวทางการเลือกงานวิจัยในขั้นต่อไปให้ชัดเจนด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและรวบรวมงานวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลจากการศึกษาวรรณคดีมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ รวมทั้งการกำหนดวิธีการสืบค้นงานวิจัย การกำหนดจำนวนงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ การศึกษางานวิจัยและประเมินคุณภาพงานวิจัยเพื่อคัดเลือกงานวิจัย ปัญหาที่ทำการศึกษา และเป็นงานวิจัยที่มีมาตรฐานตามที่นักวิจัยต้องการ

ประเด็นในเรื่องการคัดเลือกงานวิจัยนี้ Slavin (1986) เสนอให้เลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณภาพ และเป็นหลักฐานที่ดีที่สุดในขณะที่ Glass (1976), McGaw and Smith (1981) เห็นว่างานวิจัยแม้ว่าจะมีข้อบกพร่อง มีคุณภาพต่ำ แต่ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์อภิमान

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าดัชนีมาตรฐาน

ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อค้นพบหรือผลการวิจัยแต่ละเรื่องมาประมาณค่าให้เป็นดัชนีมาตรฐานเพื่อที่จะได้นำไปสังเคราะห์งานวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการใช้วิธีทางสถิติในการสังเคราะห์บูรณาการข้อค้นพบทางการวิจัยทั้งหมดให้ได้คำตอบปัญหาการวิจัยที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอรายงานการวิเคราะห์อภิमान

ขั้นตอนนี้เป็นการเสนอรายงานการวิเคราะห์อภิमानโดยละเอียดตั้งแต่ปัญหาการวิจัยวัตถุประสงค์การสังเคราะห์งานวิจัย ข้อมูลที่ใช้ วิธีการที่ใช้ และผลการดำเนินงานทั้งหมด รวมทั้งการสรุปการอภิปรายผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะ

สอดคล้องกับการสรุปขั้นตอนของการวิเคราะห์อภิमानโดย (ดุขฎิ โยเหลา, 2547, หน้า 7-9) ซึ่งสรุปขั้นตอนของการวิเคราะห์อภิमानไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกหัวข้อ

หัวข้อสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยแบบอภิमान ควรเป็นหัวข้อที่มีงานวิจัยมาก ผลการวิจัยมีความขัดแย้งกัน หรือยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ กลุ่มตัวแปรตามจากงานวิจัยเหล่านี้ ควรมีการอบของการวัดตัวแปรที่สามารถรวมกันได้

2. นิยามตัวแปร

เนื่องจากงานวิจัยแต่ละเรื่องที่นำมาสังเคราะห์อาจจะมีนิยามตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่แตกต่างกัน เราจึงต้องมีการกำหนดนิยามของตัวแปรอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ใน

การคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ ผู้วิจัยควรคิดคำนึงอย่างรอบคอบว่านิยามตัวแปรต้นอย่างไร นิยามตัวแปรตามอย่างไร

3. สืบค้นงานวิจัย

กิจกรรมนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเราต้องการสืบค้นงานวิจัยที่เราสนใจให้ได้ทั้งหมด เราจึงต้องการค้นงานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ผลงานวิจัยที่เป็นปริยฐานิพนธ์ ซึ่งอาจต้องค้นด้วยคอมพิวเตอร์และสืบค้นด้วยตนเองในห้องสมุดต่าง ๆ

4. สร้างแบบเก็บข้อมูล

แบบเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์ถ้อยแถลง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากงานวิจัยทุกเรื่องในการสร้างแบบเก็บข้อมูล ต้องคำนึงถึงว่าตัวแปรเรามีลักษณะอย่างไร และจะมีตัวแปรอะไรบ้างที่จะส่งผลต่อตัวแปรตาม

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมในขั้นนี้ เราต้องเก็บข้อมูลจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ส่วนที่ยากที่สุดคือ การเก็บค่าทางสถิติที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ เพราะงานวิจัยแต่ละเรื่อง อาจจะใช้สถิติต่างกัน ผู้วิจัยอาจจะต้องแปลงค่าสถิติที่ต่างกันให้เป็นค่า r ก่อน แล้วจึงแปลงค่า r เป็นค่า d อีกทีหนึ่ง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ต้องพยายามที่จะทำให้ตัวเลขและตัวแปรต่าง ๆ ที่เราเก็บมามีความหมายให้มากที่สุด สถิติที่สำคัญในขั้นนี้มี 5 ประเภทคือ

6.1 สถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพล (d หรือ r)

6.2 สถิติเพื่อทดสอบความเท่ากันของขนาดอิทธิพล (Homogeneity Statistic)

6.3 สถิติเพื่ออธิบายความแปรปรวนของขนาดอิทธิพล (Systematic variance Statistic)

6.4 สถิติเพื่อแสดงระดับนัยสำคัญ (Overall significance Level)

6.5 จำนวนงานวิจัยที่มีขนาดอิทธิพลเป็นศูนย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ใช้งานวิจัยจำนวนมากพอหรือยัง (Fail-safe number)

7. การเขียนรายงานหรือการเสนอผลการวิจัย

การเขียนรายงานหรือการเสนอผลการวิจัย ควรมีองค์ประกอบที่จำเป็น 5 ประการคือ

7.1 ประมวลผลงานวิจัยหรือผลการสังเคราะห์งานวิจัย ประเด็นปัญหา

7.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการค้นและรวบรวมหรือเลือกงานวิจัย

7.3 วิธีวิจัย

7.4 การคำนวณขนาดอิทธิพล

7.5 ข้อค้นพบและข้อสรุป

การคำนวณขนาดอิทธิพล

การคำนวณขนาดอิทธิพลการวิจัยเชิงทดลองของกลาส (Glass, 1981 อ้างถึงใน โชติ เพชรชื่น, 2539, หน้า 185-189) มีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } d = \frac{\bar{x}_e - \bar{x}_c}{s_c}$$

เมื่อ d คือ ขนาดอิทธิพลของงานวิจัยแต่ละเรื่อง

\bar{x}_e คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง

\bar{x}_c คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

s_c คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม

การคำนวณค่าขนาดอิทธิพล จากงานวิจัยเชิงทดลองโดยคำนวณจากค่าสถิติทดลอง สมมติฐาน ใช้สูตรของกลาส (Glass, G.V., 1981 อ้างถึงใน โชติ เพชรชื่น, 2539, หน้า 185) ดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน

$$\text{สูตร } d = t \sqrt{\frac{2}{n}}$$

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน

$$\text{สูตร } d = 1 \sqrt{1/n_e + 1/n_c}$$

เมื่อ d คือ ขนาดของอิทธิพลของงานวิจัยแต่ละเรื่อง

t คือ ค่าสถิติทดสอบสมมติฐาน

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

n_e คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทดลอง

n_c คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มควบคุม

การคำนวณค่าขนาดอิทธิพล จากงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (r) (โชติ เพชรชื่น, 2539, หน้า 186)

1. การประมาณค่าจากสถิติ F

$$r = \sqrt{\frac{SS_b}{SS_b + SS_w}}$$

2. การประมาณค่าจากค่าสถิติ χ^2

$$r = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด

3. การประมาณค่าจากค่าสถิติ t ในการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{s^2 (1/n_1 + 1/n_2)}}$$

4. การคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างค่าขนาดอิทธิพลและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ กรณีที่เป็นการวิจัยปัญหาเดียวกัน สามารถสังเคราะห์ด้วยกันได้ ใช้สูตร ดังนี้

$$r = d \sqrt{\frac{n}{nd ne^2 nc + 4 n - 8}}$$

การวิเคราะห์ห่อภิมานตามวิธีของกลาส (Glass) จัดว่าเป็นวิธีแรกที่ได้รับการเผยแพร่ และนักวิจัยนำไปใช้อย่างกว้างขวางเพราะวิธีการของกลาสเป็นวิธีการที่พยายามสังเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลองรวมกับงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ด้วย โดยให้สูตรการคำนวณค่าของอิทธิพลจากค่าสหสัมพันธ์ได้จากงานวิจัยที่ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุมและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม จุดเด่นของการประมาณค่าดัชนีมาตรฐานตามวิธีนี้ คือ การมีสูตรในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยที่มีรูปแบบการทดลองแตกต่างกันทุกแผนแบบการวิจัย และมีสูตรในการปรับเปลี่ยนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอื่น ๆ มาเป็นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สูตรการประมาณค่าดัชนีมาตรฐานทั้งสองแบบนี้มีทั้งสูตรการประมาณค่าจากสถิติโดยตรงและสูตรการประมาณค่าจากผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ซึ่งนักวิจัยที่ทำการวิเคราะห์ห่อภิมานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแพร่หลาย (นงลักษณ์วีรัชชัย, 2542, หน้า 77)

อย่างไรก็ดีการวิเคราะห์ห่อภิมานนี้ยังมีข้อบกพร่องเช่นเดียวกับเทคนิคการวิจัยแบบอื่น ซึ่ง (โชติ เพชรชื่น, 2539, หน้า 192) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. หากงานวิจัยไม่เสนอค่าหรือข้อมูลบางอย่างไว้ ก็ไม่อาจนำมาใช้วิเคราะห์ห่อภิมานได้
2. ในกรณีที่ผลการวิจัยเป็นผลที่เกิดหาอิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อน
3. งานวิจัยที่จะนำมาวิเคราะห์ต้องมีจำนวนมากพอ จึงจะทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่พอที่จะใช้วิเคราะห์ได้
4. หากงานวิจัยแต่ละเรื่องใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้สุ่มมา เมื่อวิเคราะห์วิจัยสถิติการอ้างอิงสรุปก็ไม่อาจกระทำได้และหากบังเอิญงานวิจัยเรื่องนั้นเป็นตัวอย่างและเป็นแบบวิเคราะห์ในการวิเคราะห์ห่อภิมาน ทำให้สรุปผลได้

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 14) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ

อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัด การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544, หน้า 15) การประกัน คุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการ ศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถาน ประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดการประกันคุณภาพ มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มี คุณภาพ

ประกันคุณภาพ (สงบ ลักษณะ, 2547) การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะ ผลิต สิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต ดังนั้น การประกันคุณภาพทางการศึกษาจึง เป็นกระบวนการวางแผน แลกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้ สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบบไว้ใน หลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2543, หน้า 156) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าหมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีแนวทางจัดและ พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษา ของรัฐและโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่ดี ของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 4) การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2546, หน้า 50) ให้ความหมายของการ ประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกหรือกระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผนและ จัดระบบไว้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่การได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีมาตรฐาน ตามที่ได้กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2542, หน้า 36) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ระบบการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในอันที่จะสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของนักเรียนที่จะต้องออกไปดำรงชีวิตใน ชุมชน และบริหารการประถมศึกษาเพื่อสร้าง และบรรลุในระดับความพึงพอใจและระดับความศรัทธา ในการบริจจาคจากหน่วยงานในสังกัดของกลุ่มลูกค้า

กรมสามัญศึกษา (2545, หน้า 1) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทางการ ศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

กล่าวโดยสรุปการประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการวางแผนและจัดการอย่าง เป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการทางการศึกษาทางตรง คือ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และ

ผู้รับบริการทางอ้อม ซึ่งได้แก่ประชาชนและสังคม ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และครบถ้วนตามมาตรฐานของหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม โดยมีการประเมินทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพ

ปัจจุบันนี้การแข่งขันทางการศึกษาเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทั้งการแข่งขันภายในประเทศและการแข่งขันกับนานาชาติ โดยเฉพาะการเปิดการค้าเสรีขององค์การการค้าโลก WTO ทำให้สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยของต่างประเทศ มีโอกาสเข้ามาตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยอย่างเสรีมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของสถาบัน การศึกษาในประเทศไทย (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, หน้า 215-217) ประกอบกับการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้สนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจ การบริหาร การศึกษาไปยังระดับท้องถิ่น และสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน (สมศ, 2546, หน้า 8) ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่เพียรพยายามจะให้การศึกษาพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่สังคมต้องการ (สงบ ลักษณะ, 2547)

ดังนั้นในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านรวมทั้งหน่วยงานด้านการศึกษา ได้ให้ทัศนะในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

อรุณ จันทวานิช (2540, หน้า 128) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจและความพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับและทุกขั้นตอน
5. มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน
6. มีการรายงานผลสู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542, หน้า 151) ได้ให้หลักการประกันคุณภาพดังนี้

1. รัฐต้องกระจายอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท

2. รัฐจะต้องสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. รัฐจะต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการตรวจสอบ และแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

อโณมา คงตะแบก (2544, หน้า 37) ได้ให้ข้อคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีการประสานงานและร่วมมือ ร่วมวางแผน ร่วมประเมิน และร่วมปรับปรุง

2. ควรจะมีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และนำระบบสารสนเทศใช้ในการเก็บข้อมูลเนื่องจากสถานศึกษาอาจไม่ผ่านการประกันคุณภาพภายนอก หากขาดหลักฐานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของตน

3. ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดทำรายงานศึกษาตนเอง ของสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการตรวจสอบจากภายนอกต้องระลึกไว้เสมอว่าจงทำตามที่ยืนยันไว้และให้เขียนตามที่ทำ เนื่องจากผู้ตรวจสอบจากภายนอกประเมินตามที่ยืนยันไว้ และหลักฐานที่ปรากฏ

4. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ด้วยความเห็นร่วมกัน และความเชื่อมั่นในระบบของผู้บริหารและทุกคนภายในองค์กร

กรมวิชาการ (2542, หน้า 35) ได้กล่าวถึงการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานบริหารและการจัดการศึกษานั้น ควรจะเริ่มดำเนินการโดยใช้หลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบที่เรียกว่า การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) และการใช้อำนาจ (Devolution)

2. การมีส่วนร่วมในทางการศึกษาทั้งในแง่ของการร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมิน และร่วมพัฒนา ในรูปของการผสมผสานกันระหว่างรูปแบบของการมีส่วนร่วม (Participation) และการร่วมคิด (Collaboration)

3. การจัดการและบริหารการศึกษา โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ปรับปรุงโรงเรียน (SSIP : School Strategic Improvement Plan) กับธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) เพื่อสร้างพันธมิตรร่วมกันในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ

4. การยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการบังคับรัฐให้ดำเนินการและสนับสนุนการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการประกันคุณภาพศึกษานัยสำคัญของกฎหมายดังกล่าว ควรระบุสาระสำคัญของระบบ Accountability และระบบ accreditation ด้วย

สรุปแล้วหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องคำนึงถึง ควรประกอบด้วย การกระจายอำนาจทางการศึกษา การมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ต้องมีการประเมินผลทั้งจากภายในสถานศึกษาเองและจากภายนอกซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นกลาง รวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้

3. มาตรฐานการศึกษาในการประกันคุณภาพ

ในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ร่วมกันจัดทำมาตรฐานการศึกษา ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีผู้แทนจาก

หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือจัดทำ ได้แก่ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สภาสถาบันราชภัฏ กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) กรมการศึกษานอกโรงเรียน บวงมหาวิทยาลัย สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสิ้นประมาณ 60 คน มาร่วมประชุมร่างมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการ พัฒนาการศึกษาระดับชาติ (ยิ่ง กิริติบุรณะ, 2543, หน้า 62-65) สำหรับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานขั้นต่ำ 14 มาตรฐาน และ 53 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็นมาตรฐาน 3 ด้าน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2547, หน้า 85) คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน
2. มาตรฐานด้านครู 2 มาตรฐาน
3. มาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน

หรือพิจารณาได้เป็นสามส่วน (กมล สุดาประเสริฐ, 2547) คือ

1. ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ตัวนักเรียน/ผู้เรียนทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ ทักษะและเจตคติ ตัวครูผู้สอนพร้อมด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติในการสอน ตัวพ่อแม่ผู้ปกครองของผู้เรียนพร้อมด้วยแรงจูงใจที่ปลูกฝังให้แก่ลูก สื่อการสอนการเรียนรวมถึงอาคารสถานที่ และการจัดการการศึกษา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ผู้เรียน โรงเรียน/สถานศึกษา มีกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มปกติหรือไม่ หรือเป็นกลุ่มที่มีการคัดเลือกเอาแต่ผู้ที่มีประสพการณ์ดี ๆ ไปหมดแล้วหรืออย่างไร พ่อแม่ผู้ปกครองของกลุ่มผู้เรียนสนับสนุน และเข้ามามีกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้างหรือไม่

- 1.2 ครู โรงเรียน/สถานศึกษามีกลุ่มครูที่มีโครงสร้างที่ถูกต้อง เช่น มีครูที่มีประสพการณ์ในการสอนวิชาต่าง ๆ ครบครัน มีครูฝีมืออาชีพ และครูชำนาญการที่ทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยง แก่ครูใหม่ อย่างสมดุลหรือไม่อย่างไร

- 1.3 หลักสูตร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ โรงเรียน/สถานศึกษามีหลักสูตร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเอาไว้ครบครันหรือไม่ (หรือว่ายังต้องวิ่งซื้อหาปีต่อปี) โรงเรียน/สถานศึกษา ยังปล่อยให้ขาดศูนย์สื่อที่ไม่อยู่ในสภาพเป็นโรงเรียน/สถานศึกษาที่ดีหรือไม่อย่างไร

- 1.4 งบประมาณ การเงิน โรงเรียน/สถานศึกษามีงบประมาณ การเงินที่เพียงพอในการดำเนินงานตลอดปีหรือไม่ งบประมาณคิดเป็นรายหัวที่เหมาะสมหรือไม่ มีการหารายได้เพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร

- 1.5 การบริหารจัดการการศึกษา โรงเรียน/สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการหรือไม่ มีคณะกรรมการบริหารจัดการโรงเรียน/สถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือไม่

2. กระบวนการ ของการเรียนการสอนประกอบด้วยกระบวนการและวิธีการเรียนแบบต่าง ๆ และการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผลนักเรียน ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีพิจารณาได้ดังนี้

- 2.1 วิสัยทัศน์ โรงเรียน/สถานศึกษาและชุมชนโรงเรียนมีการสร้างวิสัยทัศน์ให้เห็นจุดหมายทิศทางการทำงานร่วมกันของโรงเรียน/สถานศึกษาหรือไม่อย่างไร

2.2 ภาระหน้าที่ โรงเรียน/สถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนการบริหารจัดการโรงเรียน อาคารสถานที่ บริการนักเรียนให้แก่คณะผู้ปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไร

2.3 งานสำคัญที่ต้องปฏิบัติ โรงเรียน/สถานศึกษามีการกำหนดงานหลักที่ต้องพัฒนา (key performance areas) ในสาขาต่าง ๆ โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นจุดเน้นหรือไม่อย่างไร

2.4 เป้าหมาย มาตรฐานการศึกษา โรงเรียน/สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการศึกษาจากงานหลักเหล่านั้นหรือไม่อย่างไรมีเป้าหมายในด้านการเรียนการสอนที่ชัดเจนตรงกันหรือไม่ว่าจะให้เด็ก/ผู้เรียนมีความเป็นเลิศในด้านอะไรและด้วยวิธีการใด

2.5 แผนยุทธศาสตร์โรงเรียน/สถานศึกษามีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และการประเมินโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนด หรือไม่ อย่างไร มีนวัตกรรมใดบ้างที่มีประโยชน์ต่อการเรียน การสอน เช่น แผนปรับปรุงโรงเรียน (School Improvement Plan) หรือไม่

2.6 การปฏิบัติงานโรงเรียน/สถานศึกษามีการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ อย่างไร โรงเรียน/สถานศึกษาใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนจากฐานข้อมูลนักเรียนหรือไม่อย่างไร

2.7 การติดตามประเมินผลโรงเรียน/สถานศึกษามีระบบการติดตามประเมินผลหรือไม่ อย่างไร มีการนำเอาผลการเรียนมาวิเคราะห์ให้รู้แจ้งเห็นจริงบ้างหรือไม่อย่างไร

2.8 การตอบสนองกลับ โรงเรียน/สถานศึกษามีการนำเอาผลการติดตามประเมินผลมาจัดทำรายงานให้สาธารณชนได้ทราบหรือไม่อย่างไร และนำมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียน/สถานศึกษาใหม่บ้างหรือไม่

3. ผลลัพธ์หรือผลผลิตที่บังเกิดขึ้นในตัวเด็ก/ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา มาตรฐานด้านผลการปฏิบัติงานและมาตรฐานโอกาสการเข้ารับการศึกษา ความคิดรวบยอดของการประเมินจึงน่าจะต้องครอบคลุมระบบดังกล่าวนี้

3.1 มาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา โรงเรียน/สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐานในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างไร มีความเป็นเลิศในเนื้อหาวิชาด้านใดบ้าง

3.2 มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน โรงเรียน/สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นอย่างไร ทักษะการอ่านเป็นอย่างไร ทักษะการเขียนเป็นอย่างไร ทักษะการคิดเลขเป็นอย่างไร และทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นอย่างไร เป็นต้น

3.3 มาตรฐานด้านโอกาสการเข้าเรียน โรงเรียน/สถานศึกษาจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสการเข้าเรียนสู่พหุปัญญาด้านต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดหรือว่าเน้นแค่การเรียนภาษา และคณิตศาสตร์ เมื่อนำมาพิจารณาในประเด็นที่ว่า การดำเนินการขององค์กรระบบและองค์การจะกระทำกับปัจจัยดำเนินการตัวใดบ้าง ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความมั่นใจทั้งในแง่ของผลผลิตและกระบวนการ ซึ่งอาจจะนำปัจจัยต่าง ๆ มาพิจารณาได้ว่าปัจจัยที่สำนักงานการประถมศึกษาควรจะตระหนักและให้ความสำคัญการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 38)

1. ปัจจัยตัวป้อน ได้แก่

1.1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

1.2 หลักสูตรทั้งที่เป็นหลักสูตรแกนและหลักสูตรท้องถิ่น

- 1.3 บุคลากร ระดับและประเภทต่าง ๆ
- 1.4 แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้
2. ปัจจัยกระบวนการ ได้แก่
 - 2.1 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 กิจกรรมนักเรียน
 - 2.3 การบริหารและจัดการ
 - 2.4 การเงินและงบประมาณ
 - 2.5 อาคารสถานที่ อุปกรณ์การศึกษา สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในการปฏิบัติงาน
 - 2.6 การวิจัย
 - 2.7 การวัด และประเมินผล
 - 2.8 การติดตามและรายงาน
 - 2.9 การชุมชนสัมพันธ์
3. ปัจจัยผลผลิต ได้แก่ ผู้เรียน

ปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญศรัทธา ความเชื่อมั่น ความมั่นใจในกระบวนการผลิตนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทุกฝ่ายร่วมกำหนดและผลักดันให้เป็นไปตามนั้น โดยอาศัยแนวคิดของการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้
 อโณมา คงตะแบก (2544, หน้า 36-37) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะสามารถยืนยันถึงคุณภาพของสถานศึกษา การตรวจสอบจะตรวจสอบตามหลักฐานที่ปรากฏ การประกันคุณภาพการศึกษานั้นต้องมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก ในแง่ของผู้บริหารจะมีการพัฒนาการบริหารและการจัดการ ลักษณะการบริหารงานเป็นแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมิใช่การคิดคนเดียว ต้องมีการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาสถานศึกษาของตน

3. การประกันคุณภาพการศึกษาจะส่งผลต่อการพัฒนาสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการประกันคุณภาพมิใช่บ่งชี้ว่าใครดีหรือใครไม่ดีแต่เป็นการให้ตนเองตอบตนเองให้ได้ว่าต้องทำอะไร จะทำอย่างไรเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และผลผลิตนั้นควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งคำตอบที่จะได้รับจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม

4. สิ่งที่สำคัญที่สุดของการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นการยืนยันคุณภาพของผลผลิตที่สถานศึกษาจะผลิตออกไปปรับใช้สาธารณชนและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนว่าสถานศึกษาได้ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง

สอดคล้องกับข้อสรุปของ วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542, หน้า 158) ถึงประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า

1. ทำให้สถานศึกษาได้รับความนิยมและศรัทธา
2. ทำให้สถานศึกษาล่องตัวการบริการ
3. ทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและประเมินตนเอง
4. ทำให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐานสากล
5. เป็นแบบอย่างให้แก่ภาครัฐ
6. นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น

7. กระบวนการรับรองมาตรฐาน คุณภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเมื่อสถานศึกษาได้ตระหนักถึงหลักการและประโยชน์ข้างต้นแล้ว สถานศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาตามองค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษา (อุทุมพร จามรمان, 2541) คือ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภายนอก ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นการควบคุม และตรวจสอบโดยตัวเองเพื่อให้รู้จุดบกพร่อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงกับเสริมจุดแข็งให้แข็งแกร่ง

2. การประกันคุณภาพการศึกษาโดยภายนอก เป็นการตรวจสอบจากกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถหรือเกี่ยวข้องกับการใช้งานบัณฑิต การตรวจสอบจากภายนอก มักจะใช้การเยี่ยมชมเพื่อข้อมูลมาตัดสินใจตามเกณฑ์ที่กำหนด

การประกันคุณภาพสถานศึกษาเป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามที่กำหนด ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาไปสู่มาตรฐานสากล โดยจะต้องตระหนักว่าการประกันคุณภาพมิใช่เพียงหน้าที่ของผู้บริหารเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบต่อสถานศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนในระดับต่อไป ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 43 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดทำให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

โดยที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษา 6 ปี รวมเป็น 12 ปี ทั้งนี้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตร การศึกษาอาชีพ (ปวช.) ถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สุนทร พูนพิพัฒน์, 2542, หน้า 9)

ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันเป็นที่ตระหนักถึงปัญหาวิกฤติของระบบการศึกษาในทุกระดับรวมทั้งในระดับพื้นฐาน ดังนั้น พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้หน่วยงานที่สังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อไป ซึ่งสามารถเห็นความแตกต่างของสถานศึกษาที่มีระบบการประกันคุณภาพและไม่มีระบบการประกันคุณภาพได้ดังที่ (สงบ ลักษณะ, 2547, ออนไลน์) ได้เปรียบเทียบโรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพกับโรงเรียนที่ไม่มีระบบประกันคุณภาพ ไว้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพกับโรงเรียนที่ไม่มีระบบประกัน
คุณภาพ

โรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพ	โรงเรียนที่ไม่มีระบบประกันคุณภาพ
1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้านสูงได้มาตรฐานสม่ำเสมอ	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แน่นอน สูงต่ำผันแปรตามปัจจัยต่าง ๆ
2. นักเรียนทุกคนได้มาตรฐาน-สม่ำเสมอ	2. นักเรียนบางคนได้มาตรฐานในบางด้านผันแปรไม่แน่นอน
3. นักเรียนและผู้ปกครองรู้ล่วงหน้าว่าจะได้รับผลอะไรจากการเรียนในสถานศึกษาและเป็นผลที่ตรงกับความต้องการ	3. ไม่รู้ล่วงหน้าชัดเจน แต่คาดการณ์ได้จากลักษณะของโรงเรียน และจากศิษย์เก่าที่ไปศึกษาต่อหรือทำงาน
4. ผู้ปกครอง ชุมชน ครู หน่วยจัดการศึกษาในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกำหนดมาตรฐานคุณภาพที่ผสมกลมกลืนระหว่างมาตรฐานสากล มาตรฐานชาติ และมาตรฐานท้องถิ่น	4. ครูสอนตามหนังสือมากกว่าการคิดถึงมาตรฐานคุณภาพ
5. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการจัดการเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยผนึกกำลังกับคณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน วางแผนการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บังเกิดผลที่เด็กนักเรียนตามมาตรฐาน มีการตรวจสอบยอมรับในแผนดำเนินงานของโรงเรียน	5. ส่วนใหญ่เป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้บริหาร และครูบางคนที่จะจัดการเรียน การสอนอย่างมีคุณภาพบ้าง มักไม่สามารถแสดงแผนการบริหารจัดการและแผนการจัดการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐานครบถ้วนทั่วถึง ชุมชนไม่มีส่วนร่วมทั้งการวางแผน และการตรวจสอบเห็นชอบกับแผน
6. ครูได้รับการพัฒนาและจูงใจให้วางแผนจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นกระบวนการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุมาตรฐานคุณภาพการเรียนรู้อย่างครบถ้วนให้ผู้เรียนทุกคนเรียนเต็มศักยภาพผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนติดตามตรวจสอบการเรียนการสอนและช่วยให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ	6. ผู้บริหารและครูไม่สนใจ การวางแผนการสอน มักสอนโดยยึดเนื้อหา และ หนังสือเรียน ครูเป็นศูนย์กลาง ครูบางส่วนมีความสามารถเฉพาะตัวช่วย ผู้เรียนบางส่วนที่มีความพร้อมมากให้บรรลุมาตรฐาน คุณภาพ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบไม่ชัดเจน ผู้เรียน แต่ละบุคคลไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้เต็มศักยภาพ ไม่มั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนจะบรรลุมาตรฐานคุณภาพ
7. มีระบบการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงมุ่งตรงต่อการบรรลุมาตรฐานคุณภาพ และบันทึกลงแฟ้มผลงานที่ผู้บริหารและครูตรวจสอบผลการเรียนและบันทึกผล นำผล มาใช้เพื่อการพัฒนาและรายงานสู่ชุมชน สม่่าเสมอว่าจัดการเรียนการสอนทำให้บังเกิดผลตามเป้าหมายคุณภาพการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าได้ดีเพียงใด	7. มีการวัดผลประเมินผลตามระเบียบ ไม่ได้ มุ่งตรงต่อมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ ไม่มีการเอาใจใส่กำกับพิจารณาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มักปล่อยปละละเลยในคุณภาพการเรียนการสอนเมื่อประเมินผลปลายภาคเรียนจึงไม่เห็นผลสำเร็จในคุณภาพการเรียนรู้ตามมาตรฐานที่ต้องการได้ทั่วถึงผู้เรียนทุกคน

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพกับโรงเรียนที่ไม่มีระบบประกันคุณภาพ (ต่อ)

โรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพ	โรงเรียนที่ไม่มีระบบประกันคุณภาพ
8. มีระบบการตรวจสอบจากภายนอก เช่น คณะกรรมการโรงเรียน หรือหน่วยงานในอำเภอ จังหวัด เพื่อกำกับการวางแผน การจัดการเรียน การสอน การปฏิบัติของครู และผลที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน ใช้เป็นฐานของการพัฒนาและให้รางวัลหรือ ลงโทษ	8. ไม่มีระบบตรวจสอบอย่างมีระเบียบระบบ จากภายนอก โรงเรียนจึงปล่อยปละละเลย ให้จัดการศึกษาอย่างไม่มีคุณภาพก็ได้

5. ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) (2541) ได้แนะนำโรงเรียนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็นสองขั้นตอนคือ ขั้นตอนประกันคุณภาพการศึกษา และขั้นรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในขั้นประกันคุณภาพ

การศึกษาที่ถือว่าเป็นกิจกรรมการบริหารและควบคุมคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้ ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาที่ได้รับมีแนวปฏิบัติเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนา หรือธรรมนูญโรงเรียน เพื่อทราบทิศทางนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นความต้องการที่จะทำให้สำเร็จในอนาคต รวมทั้งกรอบของงานแต่ละกลุ่ม

2. การดำเนินงานตามรายงานหรือธรรมนูญโรงเรียนเป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ลงมือปฏิบัติตามแผนรวมทั้งการอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้งานได้ดำเนินการ ไปตามกรอบที่กำหนด

3. การติดตามตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นการควบคุม กำกับ ตรวจสอบและ ประเมินผลการทำงาน นำผลจากการตรวจสอบและประเมินผล แก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อ พัฒนาต่อไป

4. การประเมินตนเอง เป็นการประเมินเพื่อสรุปสภาพและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ของโรงเรียน ตามแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียนว่าประสบผลอย่างไร เป็นไปตามที่คาดหวังหรือ วางไว้หรือไม่ อธิบายได้อย่างไร และจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ในแต่ละเรื่องซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพที่หน่วยงานกำหนด

นอกจากนี้ (สงบ ลักษณะ, 2547, ออนไลน์) ได้เสนอขั้นตอนดำเนินงานระดับโรงเรียน ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - พัฒนา/กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่มุ่งไปที่ผลการเรียนที่ต้องการ
 - พัฒนาระบบการจัดการเพื่อควบคุมให้มีการปฏิบัติไปสู่มาตรฐาน
 - พัฒนาระบบการวัดการประเมิน การใช้ปัจจัย การจัดการกระบวนการ และผลการ

เรียนรู้ตามมาตรฐาน

- จัดตั้งองค์กรภายนอกที่จะมาตรวจสอบการจัดการและการบังเกิดผลตามมาตรฐาน

2. จัดคณะบุคคลในโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนดำเนินการ

- ศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรเพื่อกำหนดมาตรฐานสากล มาตรฐานชาติ และใช้ข้อมูลท้องถิ่นกำหนด มาตรฐานท้องถิ่น ใช้กรอบมาตรฐานประเมินสภาพปัจจุบัน (Baseline) ของผลการเรียนการสอน นำมาใช้เป็นตัวกำหนด จัดทำเป็น ลักษณะผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังจะเกิดกับนักเรียน ชั้น/วิชาต่าง ๆ ตลอด 200 วัน ทำการที่สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังควรแบ่งเป็นระดับคุณภาพ (Quality Band)

วิเคราะห์โอกาสในชุมชน ปัญหาความต้องการของชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน ข้อจำกัดของโรงเรียน กำหนดเป็นแผน นโยบายการจัดการศึกษา เป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาคุณภาพของนักเรียน ที่มุ่งหวังจะเกิดขึ้นในแต่ละชั้น/วิชา แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอน

จุดเด่น จุดเน้นของ โรงเรียนที่ต้องการแสดงแนวความร่วมมือกับโรงเรียนอื่นและแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น ฯลฯ เมื่อคณะกรรมการโรงเรียนยอมรับ และเห็นชอบก็ลงนามประกาศเป็นเอกสาร "ธรรมนูญโรงเรียน" ที่เป็นสัญญาประชาคม

3. ผู้บริหารกับคณะครูและการสนับสนุนทางวิชาการจากภาคการศึกษาในเทศก์ ดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้เป็นวิถีทางนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ระบุไว้ใน ธรรมนูญโรงเรียน

- ครูวางแผนการสอน
- ผู้บริหารสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา และพัฒนาครู
- พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียน

เป็นศูนย์กลาง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

- พัฒนาระบบติดตามผลการปฏิบัติของครูและระบบการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะต้องนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ แล้วให้องค์กรภายนอก เช่น คณะกรรมการโรงเรียน รับทราบ ให้ความเห็นชอบต่อแผนเหล่านี้

4. ผู้บริหารจัดระบบมอบงานอาจมีคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับครูสั่งการให้มีการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนตามแผนจุดเน้น คือ

- ทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอนจะต้องทราบล่วงหน้าว่าต้องการให้ บังเกิดผลการเรียนอะไรที่มุ่งต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

- กิจกรรมการเรียนการสอนต้องได้รับการออกแบบและปรับปรุง เพื่อเร่งเร้าให้บังเกิดผล การเรียนรู้อย่างแท้จริงกับนักเรียนทุกคน ซึ่งอาจจะต้องใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีช่วยสนองความแตกต่าง ระหว่างนักเรียน เน้นการปฏิบัติเป็นกระบวนการ

- เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบถ้วนตามกำหนดเวลาของแต่ละหัวข้อเรื่องในแผนการสอน จะต้องมีการประเมินเชิงประจักษ์ว่า นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้เพียงใด และนำผลมาใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพกับนักเรียนทุกคน ซึ่งควรใช้การวัดการประเมินในสภาพจริง (Authentic Assessment) รวบรวมผล การปฏิบัติจริงของนักเรียนลงแฟ้มผลงาน (Portfolio) อย่างมีระบบ

5. ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการโรงเรียนติดตามการปฏิบัติของครูและผลที่เกิดขึ้น โดยสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาครู พัฒนาระบบการเรียนการสอนพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และพัฒนาระบบการวัดการประเมินเพิ่มเติม

6. องค์กรภายนอก เช่น กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขต กรมเจ้าสังกัด ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานสม่ำเสมอ เพื่อชี้้นำการพัฒนา เพื่อการรับรองมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อให้รางวัลและเพิ่มขวัญกำลังใจ

การประกันคุณภาพภายใน

1. ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

นักวิชาการและหน่วยงาน การศึกษาได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่าเป็นการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของ การประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง การติดตามตรวจสอบและตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

จากความหมายของการประกันคุณภาพภายใน ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึงการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

2. หลักการการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรภายในองค์กรทำกันเอง อย่างเช่น การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาจะเป็นผู้คอยตรวจติดตามการดำเนินงานในสถานศึกษาด้วยพวกเขาเอง จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดความลำบากเพราะไม่ต้องอาศัยคนอื่นมาช่วยทำให้ เพียงแต่บุคลากรเหล่านั้นมีความมุ่งมั่นที่อยากจะปรับปรุงพัฒนางานในความรับผิดชอบโดยอาศัยการประเมินเป็นพื้นฐานอย่างจริงและต่อเนื่อง (จำรัส นองมาก, 2544, หน้า 34-35) ได้มีนักวิชาการและหน่วยงาน การศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลของการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

โดย อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2546, หน้า 21) ได้ให้หลักสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 15-16) ได้กำหนดหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความถึงพอใจให้กับผู้บริโภครวมทั้งภายในและภายนอก โดยได้กำหนดคุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษาและเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัด และประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบและกระบวนการทำงานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษาเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่าง

หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สุกัลยา ธรรมรักษา (2546, หน้า 66) ได้เสนอแนวทางในการประกันคุณภาพภายในดังนี้

1. สร้างระบบและกลไกควบคุมคุณภาพ หมายถึงการสร้างขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ปรัชญาของหน่วยงาน

เป้าหมาย หรือ พันธกิจ ของสถาบันและอาศัยบุคลากร ทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

2. สร้างองค์ประกอบและดัชนีวัดคุณภาพ เป็นระบบ หลักเกณฑ์ ปัจจัยและวิธีการประกันคุณภาพซึ่งมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์หรือตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนด

3. การพัฒนาระบบคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพที่มีการวางแผน มีการดำเนินการควบคุม ตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงตามองค์ประกอบของคุณภาพที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบคุณภาพเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น

4. การตรวจสอบคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการดำเนินการประกันคุณภาพและเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ในการหาทางปรับปรุงแก้ไข โดยศึกษาวิเคราะห์จากรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report) ของหน่วยงานพร้อมทั้งหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจเยี่ยมหน่วยงาน

5. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดมากน้อยเพียงไรโดยจัดเป็นระดับของการบรรลุเป้าหมาย โดยศึกษาวิเคราะห์จากรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงานพร้อมทั้งหลักฐานเอกสารต่าง ๆ

ธเนศ ขำเกิด (2543, หน้า 76) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับมโนทัศน์การประเมินผลภายในดังนี้

1. เป็นการให้ข้อมูลที่ช่วยให้มีการปรับปรุงตนเองให้ทำงานได้ดีขึ้น
2. เป็นงานที่ต้องทำในวงจรการทำงานอยู่แล้ว ไม่ใช่การเพิ่มภาระ
3. เป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง
4. เป็นงานของทุกคน ไม่ใช่การสร้างผลงานทางวิชาการของใคร
5. เป็นงานที่ต้องทำด้วยใจเป็นกลาง สะท้อนผลตามความเป็นจริง
6. เป็นงานที่ทุกคนทำด้วยความเต็มใจและอยากทำ
7. เป็นงานที่ต้องทำให้ถูกต้องตามหลัก วิธีการ ผู้ทำต้องมีความรู้ในการทำ
8. เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันทำให้สำเร็จ
9. เป็นงานที่ต้องเอาผลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาตนเอง
10. เป็นงานที่ต้องเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ

โดยสรุปการประกันคุณภาพภายในมีหลักการสำคัญที่ควรคำนึงคือ

1. การมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกคนภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นคนสำคัญในการผลักดันในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ
2. ควรจะต้องมีประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ
3. จะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน
4. ต้องมีการตรวจสอบ การวัด และประเมินผล
5. วัตถุประสงค์ของการประกันภายใน คือ เพื่อความพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายในและภายนอก
6. และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัย

3. ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีคุณลักษณะ ตามาตรฐานที่กำหนดของสถานศึกษา จึงมีนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขั้นตอน หรือ วิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

ยิ่ง กิริติบุรณะ (2543, หน้า 66-67) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในดังนี้

1. สถานศึกษาต้องจัดทำธรรมนูญของสถานศึกษาซึ่งก็คือข้อตกลงที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและธรรมนูญสถานศึกษานี้ก็คือ แผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษานั้น ๆ เป็นพื้นฐานในการพัฒนา
2. การบริหารจัดการคุณภาพเป็นเรื่องของการนำทรัพยากรที่เรียกว่าปัจจัยนำเข้า และวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ มาดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบคุณภาพ มีมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นด้านการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริงและด้านการบริหารจัดการ
3. การตรวจสอบเป็นการทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประเมินสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาทุกปี เพื่อการปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. การรายงานคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องของการสื่อสารให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

อโณมา คงตะแบก (2544, หน้า 34-37) ได้ให้ความเห็นว่าการประกันคุณภาพภายในถือเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) หมายถึง การจัดให้มีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพภายใน สถานศึกษาสามารถสร้างระบบควบคุมขึ้นเอง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา รวมทั้งจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน เมื่อมีระบบที่เหมาะสมแล้ว

สถานศึกษาจะพิจารณาองค์ประกอบหลักในการประกันคุณภาพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจหลักของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) สถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพตามที่กำหนดไว้ โดยควรตรวจทุกปี การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบว่าได้มีการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ และได้มีการปฏิบัติตามระบบที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิต การตรวจสอบจะตรวจสอบตามเป้าหมายและองค์ประกอบที่สถานศึกษานั้น ๆ กำหนดไว้

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) สถานศึกษาทำการประเมินตนเองโดยประเมินตนเองตามภารกิจหลักกว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

สอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช, (2542, หน้า 88) ที่แบ่งการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเป็น 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐาน (Quality Control) ด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษาและการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อ ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะเป็น การติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินผลคุณภาพทางการศึกษา (Quality Assessment) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

วิโรจน์ ภูมิสินศิริ (2547, หน้า 11) ได้เสนอกระบวนการวางระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

1.1 ประชุมวางแผนดำเนินงาน

1.2 สํารวจ รวบรวมและวิเคราะห์สภาพความต้องการพัฒนาของโรงเรียนหรือสํารวจ/
วิเคราะห์มาตรฐานโดยเทคนิค SWOT

1.3 สรุปรวบรวมข้อมูล

1.4 กำหนดจุดยืน/ดำเนินการพัฒนา

2. กำหนดวิสัยทัศน์

2.1 ประชุมวางแผนการกำหนดวิสัยทัศน์

2.2 วิเคราะห์สถานการณ์ดำเนินงานของโรงเรียน

2.3 นำผลฯ มาวางแผนในการกำหนดวิสัยทัศน์

2.4 กำหนดสรุปวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2.5 ปรับปรุงเพิ่มเติมให้เหมาะสม

3. กำหนดภารกิจ

3.1 วางแผน กำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

3.2 แบ่งกลุ่มกำหนดภาระงาน

3.3 นำเสนอการวิเคราะห์กำหนดภารกิจ

3.4 สรุปรวบรวมผลการกิจของโรงเรียน

3.5 ปรับปรุง แก้ไข ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์

4. กำหนดยุทธศาสตร์

4.1 ประชุมวางแผนกำหนดนโยบาย/วัตถุประสงค์ เป้าหมายความต้องการ จุดเน้น

หรือจุดพัฒนา

4.2 แบ่งกลุ่มดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์

4.3 สรุปรวบรวมผล

4.4 ปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับภารกิจ

5. กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี

5.1 วางแผนดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

5.2 ประชุมชี้แจงการทำแผนปฏิบัติการ

5.3 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการ

5.4 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนของแต่ละฝ่าย

5.5 ดำเนินการจัดทำแผน

5.6 นำเสนอผลงาน

5.7 สรุปและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6. ดำเนินการตามแผน

6.1 ประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานตามแผน

6.2 กำหนดปฏิทินการดำเนินงานตามแผน

6.3 ศึกษา/วิเคราะห์ วางแผนปฏิบัติงาน

6.4 ดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมตามแผนฯ

6.5 ประชุมการวางแผนจัดทำเครื่องมือ

7. การติดตามตรวจสอบผล

- 7.1 สร้างเครื่องมือกำหนดบุคลากร และแผนการตรวจสอบติดตาม
- 7.2 ควบคุม กำกับ ดูแลตรวจสอบตามแผนของโรงเรียน
- 7.3 นำผลติดตามมาตรวจสอบมาสรุปผลเพื่อรายงาน
- 7.4 นำผลประเมินมาแก้ปัญหา/พัฒนางาน

8. ประเมินตนเอง

- 8.1 ประชุมชี้แจงเหตุผลความจำเป็นเรื่องการประเมินตนเอง
- 8.2 กำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมิน
- 8.3 กำหนดวัตถุประสงค์ หัวข้อการประเมิน
- 8.4 กำหนดวิธีการ เครื่องมือการประเมิน
- 8.5 เก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ/เครื่องมือที่กำหนด
- 8.6 วิเคราะห์/ประมวลผลข้อมูลและสรุปการประเมิน

9. การรายงานผล

- 9.1 แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงาน
- 9.2 รายงานผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะอย่างน้อยปีละครั้ง
- 9.3 ร่างรายงานตามรูปแบบรายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษากำหนดเพื่อ

พร้อมขอรับประเมินภายนอกของ สมศ.

- 9.4 รายงานผลประเมินตนเองของโรงเรียน

จากแนวการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสามารถนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติจริงในเชิงประจักษ์ (จรรูญ เรื่องขจร, 2543, หน้า 44-47) ดังนี้

1. การประเมินสภาพปัจจุบันตามมาตรฐานและตัวชี้วัด (บ่งชี้) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นตอนนี้เป็นการนำเอามาตรฐานและตัวชี้วัด (บ่งชี้) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานนั้นสังกัดมาประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาโดยเทียบเคียงกับสารสนเทศที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นรายมาตรฐาน เป็นรายตัวชี้วัด (บ่งชี้) ผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นมี 2 ประการ คือ

1.1 สามารถทราบสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อจะได้ลำดับความสำคัญ ความจำเป็นก่อน-หลัง ในการที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในลำดับต่อไป

1.2 สามารถทราบจุดเด่น จุดด้อย ของสถานศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในขั้นที่ 5 ต่อไป

2. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นตอนนี้ให้นำผลการประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาตามมาตรฐานตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่ลำดับความสำคัญเอาไว้ในขั้นที่ 1 นโยบายเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในในแต่ละปีการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ศักยภาพของสถานศึกษา และความต้องการของชุมชน สาธารณชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) เป็นปัจจัยประกอบการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาดำเนินการมาได้ถึงขั้นนี้ ให้รวบรวม

หลักฐานการดำเนินงานในขั้นที่ 1-2 และรวบรวมเอกสารมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษาให้ครบถ้วน ครบคลุมทุกมาตรฐาน ทุกตัวชี้วัดของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อความเป็นระเบียบ เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ และเพื่อจะได้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในขั้นตอน ๆ ไป ให้จัดเก็บรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เป็นแฟ้มพัฒนางาน (Working Portfolio) เอาไว้

3. การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เมื่อข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นรายปีการศึกษาครบถ้วน ครบคลุมมาตรฐานและตัวชี้วัด มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดในขั้นตอนที่ 2 แล้ว สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ห่อออกมาให้ได้ว่า ในแต่ละตัวชี้วัด ในแต่ละมาตรฐานนั้น ๆ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับฝ่าย/หมวด/งานใดของสถานศึกษามากที่สุด ภายใต้บริบทโครงสร้างการบริหารจัดการของแต่ละสถานศึกษา เพื่อจะได้ร่วมกันกำหนดคณะบุคคลของสถานศึกษานั้น ๆ ให้เป็นผู้รับผิดชอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ครบถ้วนทุกตัวชี้วัด และทุกมาตรฐาน

4. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นขั้นตอนที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมาร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาในแต่ละมาตรฐาน ในแต่ละตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 จำแนกเป็นรายปีการศึกษา เพื่อหาแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และ พัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้ครบถ้วนทุกตัวชี้วัด ทุกมาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อจะได้ร่วมกันแสวงหายุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายแห่งคุณภาพการศึกษา

5. การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อสามารถกำหนดยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จซึ่งเป้าหมายแห่งคุณภาพการศึกษาครบถ้วนทุกตัวชี้วัดและทุกมาตรฐานในขั้นที่ 4 แล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการร่วมกันแสวงหาวิธีสู่เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ เป็นการแสวงหาวิธีการแสวงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์นั่นเอง ทั้งนี้วิธีการยุทธวิธีหรือกิจกรรมที่ร่วมกันคิดค้นขึ้นมานั้น อาจจำเป็นต้องใช้หลาย ๆ วิธีการ หลายยุทธวิธี และหลายกิจกรรมจึงจะบรรลุเป้าหมายขอแต่ละยุทธศาสตร์ก็ได้ ขึ้นอยู่กับมติของสมาชิกทุกฝ่ายในสถานศึกษา

6. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการนำเอาหลักการสำคัญที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 1-5 มาประมวลเป็นความเรียงอย่างเป็นระบบ กะทัดรัดและชัดเจน จัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 ปี ของสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาจะจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3-5 ปี ก็ได้ โดยยึดหลักการแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นหลัก โดยมีองค์ประกอบของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

6.1 ภาพรวมของสถานศึกษา ได้แก่ ความเป็นมาสภาพปัจจุบันและทิศทางในอนาคต/ความคาดหวัง/วิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดภายในระยะเวลาอีก 3 ปี ข้างหน้า

6.2 เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.3 การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.4 แผนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

6.5 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยนำสาระของตัวชี้วัดด้านปัจจัยของมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

ศึกษาฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบการกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

6.6 แนวปฏิบัติสำหรับนักเรียน ให้นำตัวชี้วัดด้านผลผลิต (ผู้เรียน) อันเป็นคุณลักษณะที่ถึงประสงค์ของนักเรียน ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัด มาพิจารณาประกอบการกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนให้ครบถ้วนสมบูรณ์

6.7 แผนงบประมาณ

6.8 การกำกับ ตรวจสอบและรายงาน ให้นำสาระของกระบวนการตรวจสอบทบทวน ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประกอบด้วยกระบวนการประเมินเพื่อปรับปรุง พัฒนาการประเมินเพื่อตรวจสอบทบทวนมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษามาตรการ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา และกระบวนการรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา

7. การจัดทำแผนปฏิบัติการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการนำเอา ยุทธวิธี วิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนดไว้มาจัดทำเป็นโครงการ งาน กิจกรรมให้ครบถ้วน

กรมวิชาการ (2543, หน้า 9-11) ได้ให้ความเห็นถึงลำดับภาระงานที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ครู นักเรียน และชุมชนอยู่แล้ว ควรได้นำมาวิเคราะห์ และแปลผลให้มีความหมายโดยอาจ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ต้นสังกัดกำหนดให้ เพื่อนำมาใช้ตัดสินใจกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ให้รูปแบบที่อ่านเข้าใจง่ายและรวดเร็วในการจัดรับ ข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทุกด้านของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ เช่น เวลาเรียนของนักเรียน คุณภาพและปริมาณครู สื่อการเรียนการสอนอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีต่าง ๆ ประสิทธิภาพของหลักสูตร โครงการและบริการที่จัดให้เรียน การมีส่วนร่วมของ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน และที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ และความประพฤตินักเรียน

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับ ของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากสารสนเทศของสถานศึกษาเอง วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร และร่วมมือกับทุกคนรวมทั้งชุมชนกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบเคียงในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยปกติทุกสถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีอยู่แล้ว ควรได้ร่วมมือกับทุกฝ่าย วิเคราะห์ ข้อมูลจากสารสนเทศของสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ใช้บทเรียนจากจุดเด่นและจุดด้อยที่ผ่านมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการจัดการของสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยพยายามใช้ศักยภาพของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า ประหยัด และมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานี้ เป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำไปสู่การประกันคุณภาพภายในและรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ต้องเริ่มประเมินจากแผนว่าเป็นแผนที่ดีใช้ข้อมูลศักยภาพสถานศึกษาอย่างเต็มที่แล้ว และประเมินผลสำเร็จของงานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจึงเป็นแผนที่ทุกฝ่าย ทุกคน ควรมีส่วนร่วมต้องทำความเข้าใจร่วมกันให้ชัดเจน

4. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างเข้าใจตรงกัน ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันมีการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ควรได้พิจารณาทบทวนโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการกำหนดบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ และภาระงานอย่างชัดเจนและควรมีคณะทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากทุกหน่วยงานของระบบบริหารจัดการเพื่อร่วมกันรับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรจัดทำเป็นเอกสารให้ทุกคนรับทราบ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการประเมินภาพในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินภายในนี้ต้องเริ่มต้นจากครู และบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาต้องประเมินตนเอง ตามแผนปฏิบัติงานของตนเองโดยการบันทึกภาพความสำเร็จไว้ เพื่อนำไปสู่การประเมินคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษาได้ การประเมินภายในถือเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกคนต้องยอมรับผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนางานให้มีคุณภาพ การประเมินต้องครอบคลุม วิทยาลัย ศน ภารกิจ แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ และคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนตามหลักสูตร ตลอดจนความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมจากชุมชน

6. การประเมินมาตรฐานการศึกษาเป็นการที่สถานศึกษาร่วมมือกับเขตพื้นที่หรือต้นสังกัดจัดให้นักเรียนทุกคนในระดับ ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ได้รับการประเมินด้วยเครื่องมือมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อถือในการพัฒนาคุณภาพและเป็นเกณฑ์เทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นผลจากการประเมินภายในของสถานศึกษาที่ได้พัฒนาตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วมและดำเนินงานมาตลอดปีการศึกษาจัดทำ เป็นรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานการจัดการศึกษา ทั้งในด้านความสำเร็จและปัญหา อุปสรรคที่ต้องการความร่วมมือในการแก้ไขหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา งานพัฒนาคุณภาพเป็นกระบวนการต่อเนื่องสถานศึกษาควรได้มีการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีที่จะสนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสร้างความรู้สึกร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งเป็นการทำงานภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก

4. กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้นำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามแนวคิด ดร.เดมมิง (Dr. Edwards Deming) ได้นำมาเผยแพร่ คือ วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (P-Plan) เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมี

ประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อทำงานให้บรรลุ งานในส่วนนี้ของสถานศึกษาก็ คือ ธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วยแผนงาน งาน/โครงการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจะดำเนินการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

2. การปฏิบัติตามแผน (D-Do) เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือ ผู้เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามลักษณะงาน ระยะเวลา และความรับผิดชอบของแต่ละส่วน โดยผู้บริหารอาจจะต้อง นิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม หากพบปัญหา อุปสรรคอะไรก็คอยแนะนำช่วยเหลือให้งานทั้งปวงได้เป็นไปตามที่ตั้งความหวังไว้

3. การตรวจสอบประเมินผล (C-Check) เป็นการประมาณค่าการดำเนินงานว่า เติบโต ด้วย ดี ไม่ดี มากน้อยแค่ไหน เพียงใด โดยการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ กับสิ่งที่ทำได้จริง ถ้า สิ่งที่ได้จริงมากกว่าที่คาดหวังเอาไว้ ก็แสดงว่าดี ประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าสิ่งที่ทำได้จริงน้อยกว่าที่ คาดหวังเอาไว้ ก็แสดงว่าไม่ดี ต้องปรับปรุงแก้ไข การประเมินในขั้นตอนนี้มุ่งที่จะได้ทราบสภาพการ ดำเนินงานจริงว่าเป็นไปแค่ไหน จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ผลจากการประเมินจึงมุ่งเพื่อการพัฒนา งานมากกว่าการจับผิดผู้ปฏิบัติ

4. การปรับปรุงงาน (A-Act) เป็นการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน กล่าวคือถ้าผลการปฏิบัติในห้วงเวลาที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก็จะต้องแสวงหา วิธีดำเนินการให้เหมาะสมกว่าเดิม แต่ถ้าผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้วในการดำเนินการ ต่อไปก็จะได้เปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นจะได้เป็นการท้าทายการทำงานของบุคลากร และเป็นการสร้าง หลักประกันว่าการดำเนินงานในอนาคต มีแต่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีหยุดอยู่กับที่

การดำเนินงานตามวงจร PDCA จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน เมื่อปฏิบัติ กิจกรรมในขั้นที่ 1 เสร็จ ก็ต่อไปขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ตามลำดับ เมื่อครบรอบหนึ่งในขั้นที่ 4 แล้ว ก็จะขึ้นขั้นที่ 1 ในรอบต่อไปอีกวนเวียนอยู่เช่นนี้ (จาร์ส นองมาก, 2544, หน้า 39-44)

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการบริหารและกระบวนการทำงาน ตามปกติก็ตาม แต่ในสภาพปัจจุบัน ยังมีสถานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ทำ จึงจำเป็นที่ จะต้องพัฒนาระบบดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เสมือนกับเป็นการปฏิรูประบบการทำงาน ของบุคลากรในสถานศึกษา

โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544, หน้า 61-63) ได้ เสนอยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับ แกนนำ อื่น ๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่ เกี่ยวข้องภายนอกมาร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษา ให้ ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงาน และการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็น ระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ภาวะผู้นำและความตระหนักของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในแบบใดก็ตาม ถ้าจะทำให้สำเร็จ

ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญ เข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นและคอยติดตาม กำกับดูแลส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม

การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และมีใช่เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต้อง ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียน ฯลฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการโดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบ การประเมินตนเองช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุง โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรีกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบายใจ ซึ่งถ้าสถานศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือบุคลากรบางคน ก็ยังดำเนินการต่อไปได้เพราะทีมงานยังอยู่

3. ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมและความรู้ความเข้าใจ

การที่สถานศึกษาจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่า เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองานในหน้าที่นั่นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม

นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจงและฝึกอบรม การเรียนรู้จากเอกสาร คู่มือต่าง ๆ โดยผู้บริหารก็ต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่าง และเข้ามามีส่วนร่วม

4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมกันทำงานเป็นทีม นั้น จำเป็นจะต้องมีผู้ที่รับผิดชอบในการประสานและกำกับ ติดตามกาดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงาน จึงควรมอบหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อเป็นตัวกลางในการประสาน กำกับดูแลให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกัน

โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจจะใช้คณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการใด ๆ เลย ก็อาจตั้งขึ้นมาใหม่โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบการประกันคุณภาพในส่วน งานในหน้าที่ เป็นต้นว่า ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของครู กระบวนการเรียนการสอน และผู้เรียน ฝ่ายบริหารรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากรฝ่ายบริหารและกระบวนการบริหาร ในขณะที่เดียวกันก็มีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้แทนของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ

5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในจำเป็นจะต้องมีการวางแผน และการกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การกำกับ ดูแล และจัดให้

มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้วและช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป

6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

นอกจากนั้น ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพราะทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย จึงควรที่สถานศึกษาจะมาประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน อาจจะเป็นภาคเรียนหรือปีละ 1 ครั้ง 2 ครั้ง

การประกันคุณภาพภายในให้สำเร็จนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งจากผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันทำงาน รวมทั้งปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ในขณะเดียวกันสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ด้วยเหตุนี้ การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นเรื่องที่ผู้ได้รับประโยชน์และผู้เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทร่วมกัน มิใช่เป็นเรื่องของบุคลากรในสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ถึงแม้ว่าบุคลากรในสถานศึกษาควรจะเป็นแกนหลัก และมีหน้าที่โดยตรงในการประกันคุณภาพภายในก็ตาม รวมทั้งหน่วยงานรัฐซึ่งมีบทบาทในการดำเนินการประกันคุณภาพดังนี้

1. บทบาทกระทรวง มีนโยบายมาตรการ แผนงานประกันคุณภาพการศึกษาชัดเจน แผนดำเนินงานควรมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานของกระทรวง กรม จังหวัด อย่างเป็นรูปธรรม มีระบบการพัฒนาส่งเสริมทางวิชาการ เช่น

- แนวการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ ร่วมการกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐาน
- แนวการทำข้อมูลเส้นฐาน (Baseline)
- แนวการวางแผนระดับโรงเรียน
- ระบบนวัตกรรมเทคโนโลยี
- ระบบการติดตามประเมินผลและการนิเทศ
- ระบบการวัดในสภาพจริง พร้อมตัวอย่างเครื่องมือ
- ระบบการรวบรวมทำแฟ้มผลงาน
- แนวการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอก

- ระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติของโรงเรียนทั้งโดยสื่อสิ่งพิมพ์
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทางไกล

2. บทบาทของหน่วยงานระดับจังหวัด มีแผนงานโครงการรองรับ มีระบบข้อมูลที่ชัดเจน
ของโรงเรียนในสังกัด ที่เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีระบบการพัฒนาบุคลากรและ
ส่งเสริมทางวิชาการ จัดระบบการติดตาม นิเทศ ประเมินผล จัดตั้งคณะกรรมการที่จะทำหน้าที่
ตรวจสอบการได้มาตรฐานของโรงเรียน ประเมินและให้กรายก่องเขตชูเกียรติโรงเรียนผู้บริหารและ
ครูที่สามารถปฏิบัติงานโดยผลตามมาตรฐานคุณภาพสำหรับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่
รับผิดชอบโดยตรง อันได้แก่ บุคลากรของ

สถานศึกษา และบุคคลอื่นที่ควรเข้ามามีส่วนร่วม (อนุศักดิ์ สมิตสันต์, 2546, หน้า 26-27)
สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้
คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะ
เป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผน การนำผลจากการ
ประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษา และการรายงานผลให้สาธารณชนรับทราบ

2. ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดการเรียนการสอน และการ
ทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และจุดมุ่งหมาย
หลักการ หรือมาตรฐานการศึกษา ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการ
พัฒนาและการประกันคุณภาพของผู้บริหาร และครูตามหน้าที่ที่กำหนดในมาตรา 40 ของพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

4. ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ และ
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ
เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน

5. ชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้และใช้ข้อมูล เพื่อการกำหนด
เป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา

6. เขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ
และการสนับสนุนทรัพยากรรวมทั้งกำกับติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตาม
แผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

7. สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่
ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพถือเป็นงานของสถานศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามที่รัฐกำหนด ซึ่งผู้บริหาร
และครูถือเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง มิใช่เพียงสถานศึกษาเท่านั้น การประกันคุณภาพยังเกี่ยวข้องกับ
หลายฝ่ายที่ต้องช่วยกันให้การสนับสนุน แนะนำ และตรวจสอบการประกันคุณภาพ เพื่อการจัดการ
ศึกษาที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

ประภาพร ชื่อสุทธิกุล (2550) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์อภิमान การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการบรรยายสรุปลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัย ผลการวิจัย การอภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่น่า มาศึกษารวมทั้งการวิเคราะห์อภิमानจากงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อนำมาศึกษาค่าขนาดอิทธิพล และความแปรปรวนของขนาดอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมงานวิจัยระดับระดับบัณฑิตศึกษา ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2547 เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างได้งานวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 104 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน 25 แห่ง และสถาบัน 1 แห่ง เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และร้อยละ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์อภิमान ได้แก่ การหาค่าขนาดอิทธิพลตามแนวทางของกลาส

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1) จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการบรรยายสรุปตามลักษณะของงานวิจัยพบผลการวิจัยดังนี้ผลการสรุปลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัย พบงานวิจัยส่วนใหญ่ในปีการศึกษา 2546 เป็นงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด โดยทำการศึกษาในระดับประถมศึกษาและเป็นงานวิจัยเชิงบรรยายหรือเชิงสำรวจมากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่มีการตั้งสมมติฐานในการวิจัยที่กำหนดทิศทางความแตกต่างและใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มหลายขั้นตอนกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาถูกนำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดสำหรับการคำนวณค่าสถิติพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่คำนวณโดยใช้ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การคำนวณโดยใช้สถิติ t-test และ F-test ผลการสรุปซึ่งได้จากผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะของงานวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาและงานด้านวิชาการโดยผลการวิจัย พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากผู้ปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง พิจารณารายด้านพบการมีส่วนร่วมในงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่พบ ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติ

2) จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमान พบว่า ตัวแปรความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลมากที่สุดเท่ากับ 0.455 รองมาเป็นตัวแปรการรับรู้ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารซึ่งมีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.383 และตัวแปรการบริหารงานโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.345 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงค่าความแปรปรวนพบว่า ตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนมี ค่าความแปรปรวนมาก

ที่สุดเท่ากับ 0.252 รองมาเป็นตัวแปร เขตที่ตั้งและที่อยู่อาศัย เท่ากับ 0.063 และตัวแปรสถานภาพ เท่ากับ 0.050 ตามลำดับ

ชฎาภา บรรพพงศ์ (2550) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ห่อภิมาณ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะสังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหานั้นเป็นการบรรยายสรุปข้อมูลเบื้องต้น สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 100 เรื่อง ส่วนการวิเคราะห์ห่อภิมาณได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและเชิงสหสัมพันธ์ จำนวน 28 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นปริญาณิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับระดับบัณฑิตศึกษา พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปีการศึกษา 2542-2547 จำนวน 100 เรื่อง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ จำนวน ร้อยละ และการบรรยายสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของงานวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ห่อภิมาณใช้สูตรการเปรียบเทียบของกลาสในการหาค่าขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัย พบว่า จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการบรรยายสรุปตามลักษณะของงานวิจัยพบผลการวิจัยดังนี้ผลการบรรยายสรุปลักษณะเบื้องต้นของงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า สถาบันที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ คือ ปี พ.ศ. 2546 ประเภทของการวิจัยมากที่สุดคือ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มอย่างง่าย ถูกนำมาใช้มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า มีการใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการวิจัย มากที่สุด สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test ผลการสรุปซึ่งได้จากผลการวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยพบการดำเนินงานการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก รองมาเป็นศึกษาคความพร้อมในการประกันคุณภาพ พบผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงระดับความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งผู้บริหารและครู และการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยพบสภาพปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรสถานภาพพบ ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบผลการวิจัยที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณ จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและตัวแปรตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากันเท่ากับ .179 โดยพบค่าความแปรปรวนของตำแหน่งและขนาดโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .044 และ .031 ตามลำดับ

สยาม กาวิลละ (2550) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ การศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้วิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542-2548 จำนวน 51 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งเป็นแบบสำรวจด้วยการจัดบันทึกโดยใช้วิธีการ

สังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการค้นคว้าแบบอิสระ และทำการศึกษาวิจัยโดยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งสามารถแยกได้ 6 กลุ่มคือ (1) การติดตามการประกันคุณภาพการศึกษา (2) ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา (3) ปัจจัยที่สนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา (4) การดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา (5) การปรับตัวรับรู้ความคาดหวังและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และ (6) การพัฒนาการประเมินคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยที่กลุ่มการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษามีสัดส่วนมากที่สุด และงานวิจัยทั้งหมดส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล ส่วนการสังเคราะห์ผลการวิจัยนั้น กลุ่มการติดตามการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงดีและค่อนข้างสอดคล้องกัน มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานในทุก ๆ ด้าน แต่ยังคงมีปัญหาซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น การสังเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการทราบความพร้อมใจการรอรับการประเมินจากภายนอก โดยด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดคือด้านกระบวนการและปัจจัยแต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรคือการการพัฒนาตนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเช่นกัน ถัดมาคือกลุ่มปัจจัยที่สนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสนับสนุนภายในเป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งรายละเอียดปลีกย่อยจะแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา ส่วนการสังเคราะห์ผลการวิจัยในกลุ่มของการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าในการสภาพปัจจุบันส่วนมากมีผลการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางถึงมากและปัญหาหลักคือการขาดความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร ถัดมาคือการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัว การรับรู้ความคาดหวังและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และมีความคาดหวังว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะส่งผลให้ระบบการศึกษาดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีความตื่นตัวต่อการรับรู้ การปรับตัวตามโครงสร้างการบริหารจัดการ การพัฒนาการศึกษา อีกทั้งพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และในกลุ่มสุดท้าย การสังเคราะห์ผลการวิจัยในกลุ่มการพัฒนาการประเมินคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาแบบประเมินการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอกเป็นผู้ประเมินซึ่งทำให้ได้แบบประเมินที่มีความเชื่อมั่นและมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในระดับปานกลางถึงสูงที่เข้าใจง่ายและใช้งานได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยจากการสังเคราะห์คือ ควรมีการพัฒนาครูและผู้บริหาร ให้รู้เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดจะต้องแก้ไขเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ผู้บริหารควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และครูต้องมีการพัฒนาตนเอง ผลงาน และตระหนักในหน้าที่และมีการดูแลติดตามแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

พรณทิพา แก้วมาตย์ (2549) การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย และพัฒนาคู่มือและโปรแกรมประมวลผลการดำเนินงานของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาจังหวัดและการวิจัยและพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิ ประสงค์ แบบมีส่วนร่วม มีกลุ่มตัวอย่างในการสังเคราะห์ผลงานวิจัยคือ การวิจัยและพัฒนาคู่มือและโปรแกรมประมวลผลการดำเนินงานของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาจังหวัด อีกทั้ง การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพ สิทธิ ประสงค์ แบบมีส่วนร่วมแล้วพิจารณากำหนดนิยามปฏิบัติการของรายงานแต่ละเรื่อง ลักษณะ งานวิจัย รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนนำ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยและผลการประเมินผล คุณภาพงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินและแบบบันทึก ตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพของ รายงานวิจัยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย งานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง มีคำถามวิจัยเชิงลึกและ มุ่งแก้ปัญหาของหน่วยงาน มีวัตถุประสงค์หลักเน้นการพัฒนาการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภารกิจ ของหน่วยงานมีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัย ใช้สถิติวิเคราะห์แบบบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้เครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูลที่มีความหลากหลาย ทำให้ได้ผลการวิจัยที่ช่วยให้แก้ปัญหการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การ เรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิ ประสงค์ และใช้เป็นเนื้อหาประกอบการ สอน ยังเป็นแนวทางให้หน่วยงานอื่น ๆ ประยุกต์ใช้ทั้งผลการวิจัยและวิธีวิทยาการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สำหรับข้อเสนอแนะของการวิจัย คือ เนื่องจากวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้เป็นการประยุกต์แบบระเบียบวิธี วิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันในงานวิจัยทั้งสองเรื่องและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ หลากหลายใช้สถิติวิเคราะห์แบบบรรยายและเชิงเนื้อหา ดังนั้นหากมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้น สูงจะช่วยให้มีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลและรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับปฏิบัติงาน ของหน่วยงาน อีกทั้งการสังเคราะห์รายงานวิจัยควรมีจำนวนมากและหลากหลายจะสร้างประโยชน์เชิง นโยบายได้ดีมากขึ้น

กาญจนา โปะประนม (2551) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่ม สารการเรขาคณิตเรขาคณิต โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อ ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทั้งใน ด้านระเบียบวิธีวิจัยและผลการวิจัย 2) เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นรายงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษาใน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2550 จำนวน 22 เล่ม ศึกษาคัดเลือกงานวิจัยเพื่อนำมาศึกษาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ 1) เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่พิมพ์ เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2550 2) เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติ 3) เป็นงาน วิจัยที่พัฒนานวัตกรรม การศึกษา 4) เป็นงานวิจัยที่มีการรายงานข้อมูลเพียงพอที่จะคำนวณขนาด อิทธิพล ซึ่งมีค่าสถิติดังต่อไปนี้ คะแนนเฉลี่ยของหลังสอน คะแนนเฉลี่ยของก่อนสอน ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานของหลังสอน การสังเคราะห์งานวิจัยโดยวิธีการวิเคราะห์อภิธาน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสรุปรายงานการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะของงานวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ มากที่สุดคือ สาขาการพัฒนาลักษณะและการเรียนการสอน นวัตกรรมการศึกษาคือประเภทผลิตภัณฑ์/สิ่งประดิษฐ์ ปีที่พิมพ์เผยแพร่ คือ พ.ศ. 2549 จังหวัดที่ทำการวิจัยคือ จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อหาที่ใช้สอน คือสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 5 การสู่มตัวอย่างคือการสู่มอย่างง่ายชนิดเป็นห้อง ระดับคือ ประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นทำการวิจัยคือช่วงชั้นที่ 2 ระยะเวลาในการทดลองคือระหว่าง 1 ถึง 30 คาบ ขนาดของประชากรคือระหว่าง 151 ถึง 300 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ ระหว่าง 10 ถึง 50 คน การตั้งสมมติฐานคือการตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง ขนาดความเชื่อมั่นคือมากกว่าหรือเท่ากับ .80 สถิติอ้างอิงคือ สถิติ t-test จำนวนหนังสืออ้างอิงภาษาไทยคือระหว่าง 51-100 เล่ม จำนวนหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษคือมากกว่า 10 เล่ม ขึ้นไป 2) ในการคำนวณค่าเฉลี่ยจากขนาดอิทธิพล จำนวน 22 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนหลังใช้นวัตกรรมการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนก่อนใช้นวัตกรรมการศึกษาเป็น 4.32 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนก่อนใช้นวัตกรรมการศึกษา นั่นคือ ถ้ามีนักเรียนก่อนใช้นวัตกรรมการศึกษา 100 คน นักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาแล้ว มีคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ ร้อยละ 100

คนาธิป สายคุณ (2551) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยวิธีวิเคราะห์อภิธาน การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านระเบียบวิธีและผลการวิจัย และหาข้อสรุปจากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของ Hunter

กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำนวน 24 เล่ม ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ทั้งหมด 219 ค่า โดยมีเกณฑ์คัดเลือกงานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นวิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2550 2) เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ในเรื่องเดียวกันต้องมีจำนวนตั้งแต่ 5 เล่ม ขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยของ วทัญญู บัวทอง (2548, หน้า 89-93) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการตั้งแต่ .60-1.00 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยพบว่า เป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด เป็นงานวิจัยที่มีขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 60-400 ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและเป็นบุคลากรที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท และเป็นงานวิจัยที่มีการตั้งสมมติฐานแบบทางเดียว 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสวัสดิการ ปัจจัย

ด้านบรรยากาศในการทำงาน ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .31 .41 .40 .33 ส่วนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับปัจจัยด้านสภาพของบุคลากรมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .11

บุศยรินทร์ อาณาเขต (2551) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 2) หาข้อสรุปเกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังใช้นวัตกรรมการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) ค้นหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาที่วิธีสอนตามคู่มือครูประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2550 จำนวน 28 เรื่อง พิจารณาคัดเลือกงานวิจัยเพื่อนำมาศึกษาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (1) เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2550 (2) เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติ (3) เป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนวิธีการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (4) เป็นงานวิจัยที่มีการรายงานข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาสังเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสรุปรายงานการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัยเป็น วิทยานิพนธ์ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ มากที่สุด คือ เป็นงานวิจัยที่เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2549 สาขาที่ผลิตงานวิจัย คือ สาขาการพัฒนาลักสูตรและการเรียนการสอน สถานที่ผลิตงานวิจัยคือจังหวัดอุบลราชธานี เนื้อหาที่ทำวิจัย คือ ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มแบบง่าย จำนวนเอกสารและงานวิจัยที่ใช้อ้างอิง คือ เอกสารภาษาไทยมากกว่าหรือเท่ากับ 20 เล่ม เอกสารภาษาต่างประเทศมากกว่าหรือเท่ากับ 5 เล่ม งานวิจัยภาษาไทยมากกว่าหรือเท่ากับ 10 เล่ม งานวิจัยภาษาต่างประเทศมากกว่าหรือเท่ากับ 5 เล่ม นวัตกรรมการศึกษาที่ใช้ในการทดลอง คือ ประเภทผลิตภัณฑ์/ สิ่งประดิษฐ์ ระยะเวลาในทดลอง คือ มากกว่าหรือเท่ากับ คาบ ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ มากกว่า 1 คน การดำเนินการทดลอง คือ ผู้วิจัยดำเนินการกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ค่าความเชื่อถือได้ คือ ระหว่าง .81-.90 รูปแบบการทดลอง คือ แบบ One Group Pretest-Posttest design สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การทดสอบค่า t แบบ Dependent และระดับการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา 2) ในการคำนวณค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล จำนวน 22 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาแล้วมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนใช้นวัตกรรมการศึกษาเป็น 3.12 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นั่นคือถ้ามีนักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษา 100 คน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้

นวัตกรรมการศึกษาที่มีค่าสูงกว่าก่อนใช้นวัตกรรมการศึกษา ร้อยละ 99.91 3) ในการคำนวณค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล จำนวน 6 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาแล้วมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนตามคู่มือครู เป็น 1.01 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หมายความว่า ถ้ามักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษา 100 คนคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษามีค่าสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนตามคู่มือครู ร้อยละ 84.38

กฤษณา พรจันทร์ (2551) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีวิเคราะห์ทอริมาน การสังเคราะห์การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีทอริมานทั้งในด้านระเบียบวิธีและผลการวิจัย และ 2) เพื่อหาข้อสรุปจากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีทอริมานตามวิธีของ Hunter กลุ่มตัวอย่างคือ วิทยานิพนธ์ในระดับระดับบัณฑิตศึกษา ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 32 เล่ม ซึ่งสามารถรวบรวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ 200 ค่า โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกงานวิทยานิพนธ์ ดังนี้ 1) เป็นวิทยานิพนธ์ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นและเผยแพร่ใน ปี พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2550 2) เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับปัจจัย ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านผู้ปกครอง ด้านการบริหารโรงเรียน ด้านเทคนิคการสอน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านเจตคติต่อการเรียนการสอน ด้านความถนัดทางการเรียน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยของ วทัญญู บัวทอง (2548, หน้า 89-93) โดยการทำกรปรับปรุงให้เหมาะสมคุณลักษณะเฉพาะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ มากที่สุด คือ เป็นงานที่พิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2546 ทำการศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์ มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างระหว่าง 301-400 คน มีการตั้ง สมมุติฐานแบบทางเดียว ทำการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้ง 9 ด้าน มีความสัมพันธ์กับทางบวกในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .2850 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบด้านความถนัดทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5132 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบด้านผู้เรียน ด้านเทคนิคการสอน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านเจตคติต่อการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .3333, .4067, .3542, .4121 ตามระดับ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กับองค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ด้านการบริหารโรงเรียน ด้านผู้สอนและด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .1247, .1474, .2646, .2732 ตามลำดับ

คัมภีรพจน์ สายเพชร (2551) การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างการใช้นวัตกรรมกับการสอนปกติโดยใช้วิธีวิเคราะห์ทอริมาน การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการใช้นวัตกรรมกับการสอนปกติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะ

ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจากงานวิจัยในตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2550 กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยานิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิตที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2550 จำนวน 32 เรื่อง ซึ่งคัดเลือกมาโดยมีเกณฑ์ ดังนี้คือ (1) เป็นงานวิจัยที่มีตัวแปรตามที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) เป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนวิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (3) เป็นงานวิจัยที่มีการรายงานข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาสังเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม การทดสอบค่า t และ ค่า F และงานวิจัยที่ผ่านข้างต้น ผู้วิจัยทำการศึกษาคูณลักษณะของงานวิจัยตามตัวแปรที่กำหนด จากนั้นทำการสังเคราะห์ตัวแปรที่มีงานวิจัยตั้งแต่ 5 เล่ม ขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสรุปรายละเอียดของงานวิจัยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าขนาดของอิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยนำมาสังเคราะห์เมื่อจำแนกตามตัวแปร คุณลักษณะงานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ มากที่สุด คือ พิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2546 และ 2547 สถาบันที่ผลิต คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาควิชา/สาขาที่ทำการวิจัย คือ สาขาการพัฒนากลยุทธ์และการสอนระดับการศึกษาที่ทำการวิจัย คือ ระดับประถมศึกษา ทักษะที่ทำการวิจัยคือ ทักษะบูรณาการรวมและไวยากรณ์ รูปแบบนวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัย คือ นวัตกรรมประเภทรูปแบบ/เทคนิคและถึงประเภทผลิตภัณฑ์/สิ่งประดิษฐ์ วิธีการสุ่มตัวอย่าง คือ มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (สุ่มเป็นคนและสุ่มเป็นห้อง) ระดับชั้นที่ทำการวิจัย คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวนประชากร คือจำนวนประชากรตั้งแต่ 10 คน ถึง 300 คนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 10 คน ถึง 150 คนจำนวนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมคือ จำนวนกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม/กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวนคาบที่ใช้ในการทดลองคือ ตั้งแต่ 20 คาบขึ้นไปแบบแผนการทดลองคือใช้แบบแผนการทดลองแบบ NonRandomized Control Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ใช้สถิติ t ในการทดสอบ 2) ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลจำนวน 32 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนปกติเป็น 0.92 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกตินั้นคือ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษามีค่าสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ ร้อยละ 82

ระวีวรรณ โคตรพันธ์ (2551) การศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคูณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อหาสรุปจากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 24 เล่ม โดยมีเกณฑ์คัดเลือกงานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตที่พิมพ์เผยแพร่จากการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่ URL <http://dcms.thailis.or.tg> ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2550 2) เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติ 3) เป็นงานวิจัยที่มีการรายงานข้อมูลเพียงพอที่จะคำนวณค่าอิทธิพล ซึ่งมีค่าสถิติดังนี้ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง ค่าเฉลี่ยกลุ่มควบคุม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุมค่า t เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสรุปรายงาน

การวิจัยโดยประยุกต์ใช้รูปแบบของ คณิตา ดอกเขียว (2546, หน้า 136) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ จำนวน 24 เล่ม เมื่อจำแนกตามตัวแปร คุณลักษณะ ของงานวิจัย เป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณลักษณะดังนี้คือ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2549 สถาบันที่นำมาสังเคราะห์มากที่สุด คือ มหาวิทยาลัย การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ การสุ่มแบบง่าย งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มากที่สุด คือ งานวิจัยที่การตั้งสมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุดใช้เครื่องมือจำนวน 2 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ การทดสอบ t 2) ผลการวิจัยเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้ 2.1 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนนักเรียนที่เรียนก่อนใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร้อย 89.61 2.2 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนของนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร้อย 91.62 2.3 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคิดเป็น ร้อยละ 77.93

วรรณิ์ สุจิตร์จุล (2552) การสังเคราะห์งานวิจัยรูปแบบการเรียนการสอน หลังยุคปฏิรูป การศึกษาพุทธศักราช 2542 โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาณการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบ การจัดการเรียนการสอน หลังปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ จากวิทยานิพนธ์ ใน ระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัย 24 แห่ง ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการ เรียนการสอน และพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2551 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี จำนวน 40 เล่ม โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย เก็บรวบรวมโดยใช้แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และแบบประเมิน งานวิจัย จากนั้นนำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ห่อภิ มานงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) คุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยมากที่สุดคือ ทฤษฎีปัญญานิยม วัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนที่ใช้ใน งานวิจัยมากที่สุด คือด้านพุทธิพิสัย สื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อทางเดียวเป็นสื่อที่นำมาใช้มากที่สุด กิจกรรมด้านบทบาทผู้สอน พบว่า ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากที่สุด กิจกรรมด้าน บทบาทผู้เรียนพบว่าผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มมากที่สุด การวัดและประเมินผลพบว่าการทดสอบมากที่สุด และคะแนนประเมินคุณภาพงานวิจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 73.77 ซึ่งอยู่ในระดับดี 2) ผลวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ อธิบายความแปรปรวนของค่าขนาดอิทธิพลของงานวิจัย ผลปรากฏว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีขนาด อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติสูงกว่านักเรียนระดับประถมศึกษา รูปแบบทดลอง One group pretest-posttest design มีขนาดอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเจตคติสูงกว่ารูปแบบ การทดลอง Two group pretest-posttest design กลุ่มรูปแบบที่เน้นทักษะพิสัยมีขนาดอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านทักษะพิสัยมากกว่ากลุ่มรูปแบบที่เน้นบูรณาการและกลุ่มรูปแบบที่เน้นจิต พิสัย ตามลำดับ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ทั้งกลุ่มเป้าหมาย มีขนาดอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะพิสัยสูงกว่าวิธีการสุ่มแบบ ไม่อาศัยความน่าจะเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนด้านบทบาท ผู้สอนที่ผู้สอนเป็นผู้นำในชั้นผสมกับเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ สูงกว่าผู้สอนเป็นผู้นำในชั้นเรียน อำนวยความสะดวก หรือเป็นผู้ประสานงานเพียงอย่างเดียว การวัดและ ประเมินผล โดยผสมผสานการสังเกต การทดสอบการประเมินการปฏิบัติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้านเจตคติสูงกว่า การวัดและประเมินผลที่ผสมผสานโดยใช้การสังเกต การทดสอบ และสูงกว่าวิธีการวัด และประเมินผลผสมผสานโดยการสังเกต การทดสอบ การประเมินการปฏิบัติการสอบถาม วิธีสอนแบบ โครงการงานทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะพิสัยสูงกว่า วิธีสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และวิธีสอนแบบอื่น ๆ

จිරศักดิ์ ยาน (2553) สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นนั้นได้มีการนำวิธีจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การวิจัยเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ห่อภิมานผู้วิจัยไว้เป็นจำนวนมาก มีข้อค้นพบที่สอดคล้องและขัดแย้งกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์คือ การศึกษาค้นคว้าอิสระหรือสารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์หรือปริยญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต งานวิจัยของคณาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐและหน่วยงานราชการในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2552 จำนวน 70 เรื่อง คำนวณค่าขนาดอิทธิพล โดยการวิเคราะห์ห่อภิมานด้วยวิธีของกลาส (Glass) เปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและศึกษาปฏิสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ จำนวน 70 เรื่อง พบว่า ปีที่มีการพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2550 งานวิจัยส่วนใหญ่มาจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเภทงานวิจัยที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นปริยญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 วิธีจัดการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุดคือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดเองมากที่สุด ส่วนลักษณะการสุ่มที่ใช้มากที่สุด คือ สุ่มแบบแบ่งกลุ่มส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการตั้งสมมุติฐานแบบมีทิศทางมากที่สุด แบบแผนการวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ แบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ 2 กลุ่ม ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่มีการศึกษามากที่สุด คือ 41-70 คน จำนวนตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือ วิธีจัดการเรียนรู้ที่มีการศึกษามากที่สุดส่วนจำนวนตัวแปรตาม ที่ศึกษา คือ 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ใช้แบบทดสอบวัด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากที่สุด สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติทดสอบสมมุติฐานที่ใช้มากที่สุด คือ t-test และลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ระบุ

2. ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า วิธีจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าวิธีจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ส่วนวิธีจัดการเรียนรู้คู่อื่น ๆ ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ที่ไม่แตกต่างกัน

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ต่อค่าขนาดอิทธิพล พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์กับระดับช่วงชั้นต่อค่าขนาดอิทธิพล พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันโดยสรุป วิธีจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี ตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือและแบบบูรณาการส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์สูงกว่าการสอนตามปกติ และแต่ละวิธีจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นครูผู้สอนควรเลือกใช้วิธีจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้

มัชฌิมา บุญเลิศ (2554) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยการวิเคราะห์อภิธาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction-CAI) เป็นการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหา การทบทวน การทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบซึ่งผู้เรียนจะทำการโต้ตอบ พร้อมทั้งได้รับผลย้อนกลับ (feedback) อย่างต่อเนื่อง CAI จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสนใจทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ ซึ่งเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 74 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสรุปลักษณะงานวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้น ของงานวิจัยด้านคุณลักษณะงานวิจัยผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่ผลิตในปี พ.ศ. 2550 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย การตั้งสมมุติฐานเป็นแบบมีทิศทางใช้สอนมากที่สุด ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาในการทดลองน้อยกว่า 10 คาบ ส่วนใหญ่มีตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีงานวิจัยบางเรื่องใช้ตัวแปรตามอื่น ๆ ควบคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ความคิดเห็นต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เจตคติต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และความคงทนในการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาที่มีการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากที่สุดคือวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาไทย ตามลำดับ โดยการใช้การสอนประเภทเสนอเนื้อหามากที่สุดลักษณะบทเรียนเป็นแบบเส้นตรง และโปรแกรมที่นิยมนำมาใช้ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือ โปรแกรม Authorware และโปรแกรม Macromedia ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพลโดยรวม พบว่า ค่าขนาดอิทธิพลมีค่าอยู่ในช่วง 0.033 ถึง 12.154 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า ประเภทการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุด เท่ากับ 4.871 วิชาที่ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุด เท่ากับ 5.441 คือ วิชาเคมี ลักษณะบทเรียนที่มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุด เท่ากับ 4.497 คือ บทเรียนแบบแตกแขนง และโปรแกรมที่ใช้ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุดเท่ากับ 3.708 คือ โปรแกรม Authorware

โดยสรุป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สอนเกี่ยวกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตามความถนัดและ

ความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และควรนำไปใช้ในพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

วสันต์ ทองไทย (2555) การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะของนักวิจัยสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะของนักวิจัยสำหรับนักศึกษาโดยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักวิจัยสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สามารถนำมาคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพลได้ โดยตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของงานวิจัย ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย ด้านวิธีวิทยาการวิจัย และด้านคุณภาพงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบบันทึกการอ่านงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์เพื่อบรรยาย และ 2) วิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักวิจัยให้นักศึกษานั้นเน้นการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการทำกิจกรรมกลุ่ม เน้นการใช้สื่อที่เป็นเทคนิคและวิธีการ

แอธปิลลา สมิทเชน และโคเฟิล (Athappilly, Smidchens and Kofel. 1983: 485-493) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนวิชา คณิตศาสตร์ จำนวน 134 เรื่อง จากแหล่งต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกว่าต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ตัวแปรอิสระเป็นการสอนแบบต่าง ๆ โดยให้การสอนแบบเก่าเป็นกลุ่มควบคุมใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุมในการคำนวณขนาดของผลมาตรฐาน และทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติทดสอบที่ได้ข้อค้นพบ คือ ค่าเฉลี่ยของผล

แซคซาร์ และเนอแมน (Mickey Shacchar and Yoram Neumann. 1991: Abstract) ศึกษาความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในหลักสูตรกับการเรียนทางไกลด้วย เทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณ การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อประเมินและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกลกับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรปกติ โดยดูจากผลการเรียนระหว่างปี 1990-2002 และทำการรวบรวมงานวิจัยเชิงทดลองและกึ่งงานทดลองจำนวน 86 เรื่อง ที่สามารถนำมาทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณได้ โดยมีกลุ่ม ตัวอย่างมากกว่า 15,000 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) 2 ใน 3 ของนักเรียนที่เรียนโดยระบบทางไกลมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียนในระบบ 2) ขนาดอิทธิพลทั้งหมดมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 และ 3) ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.37 ซึ่งให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่เรียนทางไกลที่ระดับ 65 เปอร์เซนต์ของกลุ่มนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 50 เปอร์เซนต์)

มิลตัน ฟรีดแมน (Friedman, 1995, pp. 22-50) เป็นการศึกษาห่อภิมาณอีกเรื่องหนึ่งที่มีการจำกัดขอบเขต ของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ Friedman ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางคณิตศาสตร์กับทักษะมิติสัมพันธ์ มีค่าแตกต่างกันระหว่างนักเรียนชาย/หญิงหรือไม่อย่างไร โดยคัดเลือกงานวิจัยที่สืบค้นจากฐานข้อมูล ERIC และ PsychINFO จำนวน 75 เรื่อง ซึ่งทำวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 1950-1990 ดัชนีมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมาณคือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางคณิตศาสตร์กับทักษะมิติสัมพันธ์ ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษา คือ เพศของกลุ่มตัวอย่าง อายุ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเชื้อชาติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีของ Hedges

โดยมีการเปลี่ยนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ให้เป็นค่าพิสเซอร์'สซี ก่อนจะหาค่าเฉลี่ยและใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ S ของ Bell Labs Research Team ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสหสัมพันธ์มิติสัมพันธ์-คณิตศาสตร์ ของนักเรียนหญิงมีค่าสูงกว่านักเรียนชายเฉพาะในกลุ่มนักเรียนอายุต่ำกว่า 14 ปี ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์เป็น 0.50 สำหรับนักเรียนหญิง และ 0.42 สำหรับนักเรียนชาย ส่วนกลุ่มนักเรียน อายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์ในกลุ่มนักเรียนหญิงและนักเรียนชายเป็น 0.29 และ 0.25 ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ เมื่อแยกพิจารณาตามลักษณะวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่เลือกมาโดยทั่วไปมีค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนหญิงและนักเรียนชายเท่ากัน คือ 0.44 แต่ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการเลือกนักเรียนเฉพาะกลุ่ม พบว่าค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยของนักเรียนหญิง เป็น 0.46 และนักเรียนชายเป็น 0.33 เมื่อควบคุมตัวแปรอายุคงที่ แต่เนื่องจากงานวิจัยที่มีการเลือก กลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มเป็นงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มเด็กอัจฉริยะ Friedman จึงเสนอแนะให้มีการศึกษา ต่อไปอีก

Bus, Van Ijzendoorn และ Pellegrini (1995, pp. 1-21) สังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ทอภิมาน เพื่อศึกษาอิทธิพลของการอ่านหนังสือให้เด็กวัยก่อนเรียนได้ฟังว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การอ่านอย่างไรโดยสืบค้นรายงานวิจัยจากฐานข้อมูล ERIC, PsycLIT, DAI และรายงานการสังเคราะห์วิจัย ได้งานวิจัยรวม 29 เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีของ Mullen (1989 อ้างใน Bus, Ijzendoorn และ Pellegrini) ซึ่งใช้สูตรการประมาณค่าขนาดอิทธิพลตามสูตรของ Cohen (1977) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ BASIC Meta-Analysis ของ Mullen ผลการสังเคราะห์สรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.59 เทียบเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.28 ค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีค่าพิสัย 0.00-1.51 เมื่อแยกงานวิจัยมาสังเคราะห์เป็น กลุ่มตามมิติย่อยการเรียนรู้การอ่าน 3 มิติ คือ ทักษะทางภาษา การอ่านออกเขียนได้ และผลการอ่าน พบค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการอ่านหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียนฟัง มีค่า 0.67, 0.58, และ 0.55 คิดเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.32, 0.28 และ 0.27 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าของ ขนาดอิทธิพลแยกตามกลุ่มงานวิจัยตามตัวแปรปรับ พบว่าอิทธิพลของการอ่านหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียนฟังไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสถานภาพสังคมของครอบครัว แผนแบบการวิจัย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และอายุของเด็ก แต่พบว่าขนาดอิทธิพลของเด็กที่อยู่ในวัยเรียนมีค่าต่ำกว่าเด็กก่อนวัยเรียนโดยสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยสนับสนุนว่าการที่บิดา มารดามีความรู้อ่านออกเขียนได้ และใช้เวลาอ่านหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียนฟัง มีอิทธิพลให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้การอ่านได้ดีขึ้น

Hattie, Biggs และ Purdie (1996, pp. 99-136) สังเคราะห์งานวิจัย เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยที่มีการให้ตัวแปรจัดกระทำ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ และมีค่าสถิติเพียงพอที่จะประมาณค่าขนาดอิทธิพลได้ โดยมีตัวแปรตามครอบคลุมผลการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ และผลด้านจิตพิสัย นักวิจัยค้นหางานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์โดยใช้ฐานข้อมูล ERIC ประกอบกับ Psychological Abstracts ในช่วงปี ค.ศ. 1983-1992 ได้รายงานวิจัยนำมาสังเคราะห์รวม 51 เรื่อง งานวิจัยแต่ละเรื่องมีการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติเพื่อศึกษาอิทธิพลของโปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้ และให้ค่าขนาดอิทธิพลตั้งแต่ 1-25 ค่า รวมเป็นค่าขนาดอิทธิพลที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยรวม 270 ค่า นักวิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยตามวิธีของ Hedges โดยคำนวณค่าขนาดอิทธิพลและมีการปรับแก้ความลำเอียง จากนั้นทดสอบความแปรปรวนของค่าขนาดอิทธิพลด้วยค่าสถิติ Q เมื่อพบความแตกต่าง จึงแยกสังเคราะห์งานวิจัยตามกลุ่มตัวแปรปรับ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่าในภาพรวม โปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้มีประสิทธิภาพดี ให้

ค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ย 0.45 เมื่อแยกพิจารณาตามประเภทของตัวแปรตาม ได้ค่าขนาดอิทธิพลเมื่อตัวแปรตามเป็นผลการเรียน, ทักษะการเรียนรู้ และผลด้านจิตพิสัย มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.57, 0.16 และ 0.48 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์แยกตามตัวแปรปรับที่เป็นอายุและระดับความสามารถของนักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลแต่ละกลุ่มงานวิจัยมีค่าใกล้เคียงกัน โดยค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของนักเรียนกลุ่มที่มีอายุมากและระดับความสามารถสูง มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุด แสดงว่าควรต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้สำหรับกลุ่มนักเรียนอายุน้อยและระดับความสามารถต่ำ เมื่อแยกพิจารณาตามลักษณะของโปรแกรม พบว่าโปรแกรมที่มีการฝึกกระยะสั้น 1-2 วัน ให้ค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงกว่าโปรแกรมที่มีการฝึกกระยะยาว กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสำหรับโปรแกรมที่มีการฝึก 1-2 วัน, 3-4 วัน มีค่าเท่ากับ 0.58, 0.28 ตามลำดับ โปรแกรมที่มีการฝึกโดยนักเรียนนำตนเอง มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงกว่าโปรแกรมที่มีการฝึกโดยครูเป็นผู้นำ และโปรแกรมที่มีการฝึกให้นักเรียนมีผลการเรียนด้านความจำ มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงกว่าโปรแกรมที่มีการฝึกให้นักเรียนมีผลการเรียนด้านความหลากหลายของความคิด โดยสรุปในภาพรวม ผลการสังเคราะห์งานวิจัยแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะถึงความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มนักเรียนระดับความสามารถต่ำ อายุน้อย โปรแกรมการฝึกกระยะสั้น และโปรแกรมการฝึกให้มีผลการเรียนที่มีใช้ความจำดีขึ้น

มาร์ช (Paul E. Marsh. 1999:abstract) การวิเคราะห์ห่อภิมาณของอิทธิพลในประสบการณ์ การณ์จัดแค้มป์โดยตนเองของเยาวชน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นอิทธิพลของ ประสบการณ์ในการจัดแค้มป์โดยตนเองของเยาวชน ด้วยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา งานวิจัยที่สามารถนำมาทำการวิเคราะห์เมต้าโดยใช้แบบบันทึกเพื่อคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพล ตาม แนวทางหนังสือการสังเคราะห์งานวิจัยของ คูเปอร์และ เฮตจ์ (1994) นอกจากนี้ ค่าขนาดอิทธิพลจะ ถูกนำมาวิเคราะห์ในด้านความสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยและวิเคราะห์เปรียบเทียบขนาดอิทธิพล ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการจัดแค้มป์มีผลทางบวกต่อมโนสำนึกในตนเองของเยาวชน แค้มป์ที่ เน้นการพัฒนาทางโดยการแข่งขันโดยปราศจากการเพิ่มคุณค่าในตนเอง ก็จะไม่สร้างมโนสำนึกในตนเอง และมีผลในทางลบ ดังนั้นโปรแกรมแค้มป์จะต้องเน้นในเป้าหมายเพื่อจะก่อให้เกิดผลทางบวก ข้อค้นพบ แสดงให้เห็นถึงข้อสำคัญของนักจัดแค้มป์ที่เป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 6-20 ปี ข้อสรุปอีกอย่างจาก งานวิจัยนี้คือแค้มป์สามารถมีประโยชน์จากการสร้างความตระหนักของผู้ปกครองต่อโอกาสในการเพิ่ม คุณค่าในตนเองที่ผู้ปกครองสามารถให้เด็กเข้าร่วมถ้าเด็กต้องการ ข้อสรุปที่สอง ในขณะที่ผลการจัด แค้มป์จะมีต่อเยาวชนที่เข้าแค้มป์มาก สามารถนำผลไปประยุกต์ใช้กับทุกช่วงอายุในการประชาสัมพันธ์ ผลลัพธ์ทางบวกให้กับผู้เข้าแค้มป์ทั้งหลาย และท้ายสุดผลที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวพันในระยะเวลาสั้นซึ่ง ประสบการณ์การเข้าแค้มป์จะให้พลังในการสร้างคุณค่าของตนเอง ดังนั้น ถือเป็นโอกาสสำหรับปกครอง และชุมชนที่จะใช้การจัดแค้มป์เพื่อพัฒนาเยาวชนตามที่พวกเขาต้องการ

ซารา โชเพ (Sara Shope. 2002 : abstract) ศึกษาการพัฒนาทางความรู้ของนักเรียนใน สถานรับเลี้ยงเด็กตลอดวันด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ งานวิจัยระหว่างปี 1960-2001 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้โดยโปรแกรมสถานรับเลี้ยงเด็กตลอดวัน ด้วยเทคนิคห่อภิมาณของกลาส (1976) และของโฮม (1984) โดยได้ทำการรวบรวมงานวิจัยจำนวน 25 เรื่อง ที่มีข้อมูลเชิงปริมาณเพียงพอต่อการสังเคราะห์ห่อภิมาณ มีเพียง 22 เรื่องที่เปรียบเทียบสถานที่รับ เลี้ยงเด็กตลอดวัน นอกนั้นเป็นแบบครึ่งวัน ซึ่งสามารถคำนวณหาค่าอิทธิพลได้ โดยจะแบ่งแยกเป็นการ

อ่านคณิตศาสตร์ และภาษาถ้าเป็นไปได้ ค่าขนาดอิทธิพลทั้งหมดจะเป็นค่าเฉลี่ยที่แสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของสถานรับเลี้ยงเด็กตลอดวันค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 (ปานกลาง) ซึ่งรวมถึงผลทดสอบทั้งหมด ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ผลทดสอบด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และภาษา ถ้าแยกพิจารณาเป็นรายด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และภาษา พบว่า คณิตศาสตร์จะมีขนาดอิทธิพลน้อยที่สุดที่ 0.37 การอ่านมีค่า 0.51 และภาษามีค่า 0.58

เลียว (Yuen-kuang Cliff Liao. 2003 : abstract) “CAI/CAL and Students’ Achievement in Taiwan: A Meta-analysis” การวิเคราะห์อภิมานเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีอยู่เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนแบบปกติ โดยได้ ทำการรวบรวมงานวิจัย 52 เล่ม จาก 5 แหล่ง แล้วนำมาหาค่าขนาดอิทธิพล มีงานวิจัย 17 เรื่อง ที่ใช้การวิเคราะห์แบบ One-way ANOVA ข้อค้นพบที่สำคัญคือ 1. การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบปกติ ค่าขนาดอิทธิพล 0.552 แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีกว่าด้วยวิธีการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ 2. สำหรับตัวแปรที่ไม่คงที่ก็คือค่าสถิติและการเปรียบเทียบกลุ่มมีนัยสำคัญต่อขนาดอิทธิพล ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศไต้หวันการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลดีมากกว่าการเรียนแบบปกติ นักวิชาการจำนวนมาก คาดหวังว่าเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่นักเรียน ผลที่ได้จากการวิจัยจะ ช่วยส่งเสริมครูในการนำเทคโนโลยีมาช่วยสอนมากขึ้น

โคเรน และ เบิร์ก (Heather Koran and Miranda Berg. 2003 : abstract) ศึกษา ลักษณะคุณค่าพื้นฐานทางการศึกษา: การวิเคราะห์อภิมานเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนักเรียน การวิจัยมีจุดมุ่งหมายในการค้นหาประสิทธิภาพของลักษณะการศึกษาที่มีต่อความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของผู้เรียน ฐานข้อมูลทางด้านอินเทอร์เน็ต ERIC และ PsycInfo ได้ค้นพบคัดย่องานวิจัยวารสาร และต้นฉบับที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ระหว่างปี 1990 และ 2002 ที่เกี่ยวกับนักเรียนในระดับ K-12 ผลการวิจัยพบว่า ขนาดอิทธิพลมีขนาดเล็กแต่มีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.10 ค่าขนาดอิทธิพลของพฤติกรรมเท่ากับ 0.14 ความรู้เท่ากับ 0.20 มีขนาดเล็กแต่มีนัยสำคัญ ผลโดยรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.07 อย่างไรก็ตามผลที่สูงที่สุดที่พบคือการพูดจากราวเท่ากับ 0.56 ความเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่เท่ากับ 0.44 และการดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 0.39

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ

บุญวรรณ มณีเนตร (2547) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาแนวทางเปรียบเทียบปัญหาและเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติงานปีการศึกษา 2545 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านแนวทางการดำเนินงาน ตามขั้นตอนการดำเนินงานทั้ง 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา 3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6. การประเมินคุณภาพการศึกษา 7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ในด้านปัญหา

การดำเนินการทั้ง 8 ขั้นตอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย , ด้านการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานพบว่า วุฒิการศึกษาของผู้บริหารต่างกัน จะมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียนต่างกัน ประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานไม่ต่างกัน

ประภา ต้นติวุฒิ (2548) สภาพการดำเนินงานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน เปรียบเทียบ การดำเนินงาน และเสนอแนวทางดำเนินงานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 80 แห่ง จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานในภาพรวมและรายด้านทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมุ่งคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรินทร์ โต้ะบุรินทร์ (2548) ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ปัจจัยองค์การ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยศิลปากร 2) การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศิลปากร 3) ปัจจัยองค์การ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ให้ข้อมูลคือ กลุ่มคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 12 คน และคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะวิชา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มสายวิชา คือ สายศิลปะและการออกแบบ จำนวน 29 คน สายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 32 คน และสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 51 คน รวมทั้งสิ้น 124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ เกี่ยวกับปัจจัยองค์การ ตามแนวคิด สเตียร์ (Richard M. Steers) สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาใช้ขอบข่ายเกณฑ์มาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยองค์การในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากสามด้านตามลำดับนี้คือ ลักษณะขององค์การ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และลักษณะของภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลางหนึ่งด้านคือลักษณะของบุคลากร

2. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า อยู่ในระดับมากสองกลุ่ม คือ การประเมินคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพ และอยู่ในระดับปานกลางหนึ่งกลุ่มคือ ลักษณะขององค์การ นโยบายการบริหาร และการปฏิบัติ และลักษณะของสภาพแวดล้อม และอยู่ในระดับปานกลางหนึ่งด้านคือลักษณะของบุคลากร

3. ปัจจัยองค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ด้านเทคโนโลยี และด้านความใส่ใจผูกพันต่อองค์การ ส่งผลต่อ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่รับ .01

ทิพย์สุดา ศิลปะ (2551) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1. เพื่อให้ทราบ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่จะสนับสนุนให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 487 รูป/คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82 และการสัมภาษณ์ รวม 30 รูป/คน

ผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จุดแข็งคือ มหาวิทยาลัยฯ กำหนดนโยบาย การประกันคุณภาพ การศึกษาสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธานและวัตถุประสงค์ จุดอ่อนคือ มหาวิทยาลัยฯ มีงบประมาณ สนับสนุนไม่เพียงพอ ระดับประสิทธิผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จุดแข็งคือ มหาวิทยาลัยฯ สรุปและจัดทำรายงาน ผลการดำเนินการ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา จุดอ่อนคือ มหาวิทยาลัยฯ มิได้นำผลการประเมินมาตรฐานองค์ประกอบ ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักที่จะผลักดันงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่มหาวิทยาลัยฯ มุ่งหวัง รองลงมาเป็นปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร และปัจจัยด้านนโยบาย วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์

พันธิการ์ จันทรสว่าง (2554) ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนนักเรียนและตัวแทนเครือข่าย ผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการวิเคราะห์ และแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวม โรงเรียนมีการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา รู้คุณค่าและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น เสียสละ รักการทำงาน ด้านครู มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษา และด้านผู้บริหารมีภาวะ ความเป็นผู้นำ มี

วิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการบริหารอย่างเป็นระบบ ส่วนจุดด้อยด้านผู้เรียนที่ควรพัฒนา คือ ควรพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ควรจัดให้มีวิจัยชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน ด้านครู ควรนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และจัดให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านผู้บริหาร ควรพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วน ทันต่อการใช้งาน

พิรศาสตร์ จินาบุก (2554) ผลกระทบจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ผางชนูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคลากรโรงเรียนผางชนูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ ตามทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนผางชนูปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ โดยภาพรวมของผลกระทบจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคลากรโรงเรียนผางชนูปถัมภ์ ด้าน ผู้บริหาร และครู ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อยู่ในระดับที่ผ่าน โดยพฤติกรรมที่มีเกณฑ์คุณภาพในระดับดีถึงดีมากสูงสุด ตามทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านผู้บริหาร คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านครู คือ พฤติกรรมที่ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา ในขณะที่ด้านผู้เรียน โดยภาพรวมของผลกระทบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมคุณภาพ อยู่ในระดับที่ผ่านทั้ง 5 ด้าน โดยทุกพฤติกรรมมีเกณฑ์คุณภาพในระดับดีถึงดีมาก ตามทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ อย่างมีสติสมเหตุผล และมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

บุญถม แสงคำ (2554) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนสันทรายวิทยาคมจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 76 คน ในปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่มีมาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้าน การเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาและมาตรฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี แต่มีมาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 2 มาตรฐานคือมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจาร์ณญาณมี ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะ ที่จำเป็นตามหลักสูตรที่มีผลอยู่ในระดับพอใช้ ปัญหาที่สำคัญที่สุดในมาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียนคือ ขาดความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจาร์ณญาณ มีความคิด

สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และ ควรจัดกิจกรรมหรือหาวิธีพัฒนานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้สูงขึ้น

อาราม สารจันทร์(2555) ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของโรงเรียนบ้านแม่ป่าคี่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมของสถานศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่ 3 จาก สมศ. ของโรงเรียนบ้านแม่ป่าคี่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบที่สามจาก สมศ. และปัญหาอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ ประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีความพร้อมด้านเอกสารหลักฐานข้อมูลตามตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม 11 ตัวบ่งชี้ ส่วนในตัวบ่งชี้ที่ 12 สถานศึกษาไม่มีความพร้อม

ปัญหาที่พบในการเตรียมความพร้อม ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ไม่เป็น และขาดระเบียบวินัย ด้านกระบวนการ พบว่า การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนด้านปัจจัยพบว่า ขาดสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นตามหลักสูตร ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้คิดวิเคราะห์เป็น ใช้การบูรณาการทางการเรียนปลูกฝังวินัย คุณธรรม จริยธรรม

ประทีน ตั้งใจ (2555) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 79 คน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้น 84 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ในมาตรฐาน 5 ด้าน คือ มาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม ส่วนใหญ่มีผล การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่มีมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียน มีความสามารถในการคิดอย่าง เป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ที่มีผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาที่พบในการดำเนินงานคือ โรงเรียนเป็นต้องรับนักเรียนด้อยโอกาส ซึ่งบางคน มีความบกพร่องทางปัญญา ไม่มีความพร้อมที่จะเรียน ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดการนำเสนอ ทางความคิด ขาดการคิดวิเคราะห์ ไม่ชอบใช้ความคิดที่

ซับซ้อน ชอบคิดแบบง่าย ๆ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงเป็นไปค่อนข้างช้า ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดการเรียนการสอนที่เป็นรายวิชาหลักอย่างจริงจัง ทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระยะยาวต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และรู้จักวางแผน แบ่งหน้าที่ในการทำงาน

สุภาภรณ์ สุตา (2555) ความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบสามของโรงเรียนบ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันของบุคลากรทางการศึกษาด้านประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบสามของโรงเรียนบ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบสามของโรงเรียน บ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ 3. เพื่อศึกษาความพร้อมตามเกณฑ์การรับการประเมินภายนอกกรอบสามของโรงเรียน บ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ 4. เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบสามของโรงเรียนบ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านตุงตุง อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด รวม 1 ฉบับ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษารูปได้ดังต่อไปนี้

จักราช หินซุย (2556) ปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่าง .49-.92 และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 แบบสอบถามถึงปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา 5 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่า (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเรียงค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ปัญหาด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปัญหาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปัญหาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

2. การเปรียบเทียบปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ตำแหน่งผู้บริหารมีปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามากกว่าครู

2.2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่

3. ทักษะของผู้เชี่ยวชาญในการเสนอ แนวพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สถานศึกษาควรมีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและคุณธรรม ทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้การสนับสนุนเพื่อให้ครู ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้ครูเพิ่มให้ครูเพิ่มพูนความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดำเนินประกันคุณภาพ

นารี โมงประณีต (2557) การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทฤษฎีวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทฤษฎีวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 2,053 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยวิธีสุ่มแบบสองขั้น (Two-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ โดยมีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ สถิติเปรียบเทียบ t-test แบบ Independent สถิติเปรียบเทียบความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทฤษฎีวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทฤษฎีวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามตำแหน่งพิจารณาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทฤษฎีวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการดำเนินการตามแผน และด้านการตรวจสอบประเมินผลที่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ

นิวบี (Newby, 1998 อ้างถึงใน ประภา ตันติวุฒิ, 2548, หน้า 50) ได้ศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ชลบุรี เขต 3 ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพ อย่างสมบูรณ์แบบในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษา สรุปว่า การจัดการด้านคุณภาพอย่างสมบูรณ์แบบ (TQM) หมายถึง ภาวะผู้นำ การคิดเชิงระบบ และการใช้อำนาจจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงองค์การในบางโรงเรียนใช้วิธีการจัดการของ TQM ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและผลักดันให้ ผู้ร่วมงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพ คือ ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่จะบรรลุผล ด้านคุณภาพต้องเกิดจากการกระทำที่ต่อเนื่องและขยายผลให้สูงกว่าความต้องการและความคาดหวัง ของลูกค้าหรือผู้รับบริการ งานวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกและ สันนิษฐานทัศนคติของผู้ร่วมงานในด้านคุณภาพโรงเรียนแต่ละแห่ง การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่าง โรงเรียนที่ใช้ TQM และไม่ใช่ TQM ในภาพรวม พบว่าโรงเรียนที่ใช้ TQM นิยามคุณภาพ อยู่ที่ผู้ปกครองนักเรียนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนโรงเรียนที่ไม่ใช่ TQM มุ่งเน้นไปที่การสอนเป็นสำคัญ

วูดส์ (Woods, 1998 อ้างถึงใน ประภา ตันติวุฒิ, 2548, หน้า 50) ได้ศึกษา เรื่อง “สภาพการดำเนินงานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 3” ได้วิจัยปัจจัยของผู้นำที่มีผลต่อความเป็นเลิศในระบบการศึกษาในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในเขต Harelson, Tucson Arizona จากการศึกษ พบว่า ความโดดเด่นของหัวหน้าเป็นตัวเร่งของความเป็นเลิศของสถานศึกษา การวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความโดดเด่นของหัวหน้ามีลักษณะ ดังนี้ การคัดเลือกและเปลี่ยน ตำแหน่งมีประสิทธิภาพ การปรับทิศทางนโยบายที่เป็นอิสระ มีกิจกรรมที่จะตรวจสอบบุคคลได้ดี มีการทุ่มเทกำลัง และเวลาในการปรับปรุงสถานศึกษาอย่างเต็มที่ มีการสนับสนุนครู มีการเข้าครอบครองแหล่งทรัพยากร ความเป็นหัวหน้าสูง และมีความสามารถให้คำแนะนำ ที่เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

คาราเพโตรวิช แสตนนิสลอฟ (Karapetrovic, S. 1999 อ้างถึงใน บุญวรรณ มณีเนตร, 2547, หน้า 49) ได้ศึกษา เรื่อง “แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร” ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา การประกันคุณภาพในระบบมหาวิทยาลัย (ISO 90001) กล่าวถึง การประกันคุณภาพในระบบมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาที่ให้ความเชื่อมั่นว่า นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด รายละเอียดการศึกษาหาความรู้ใหม่ที่เกิดจากการค้นคว้า พบว่า รูปแบบของระบบคุณภาพและระบบมหาวิทยาลัยเป็นการพัฒนาและผสมผสานในเรื่อง การประกันคุณภาพและระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและระบบการจัดการอื่น ๆ ในการควบคุมคุณภาพการพัฒนาระบบการเรียนการสอนได้รับความช่วยเหลือโดยใช้วิธีควบคุมด้านสถิติหลายรูปแบบกำหนดประเมินข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไขโดยการส่งเสริมให้ทำการศึกษาเป็นรายกรณี (Case study) ผลผลิตนักศึกษาที่ได้คุณภาพของมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาในโครงการวิเคราะห์แก้ไขตามลำดับขั้น ลักษณะพิเศษนี้ให้การติดตาม ควบคุมพัฒนาการศึกษาเป็นรายกรณี

บรูคส์ (Brooks, 1999 อ้างถึงใน บุญวรรณ มณีเนตร, 2547, หน้า 49) ได้ศึกษา เรื่อง “แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร” ทำการศึกษาการประกันคุณภาพและการส่งเสริมกระบวนการวางแผนทางการศึกษาพิเศษ แก่นักเรียนในรัฐอินเดียน่า พบว่า การศึกษาทดสอบ วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพ และการส่งเสริมกระบวนการวางแผนทางการศึกษาพิเศษแก่นักเรียนในรัฐอินเดียน่าโดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมแผนงานเป็นรูปแบบพิเศษของนักเรียนเพื่อให้ได้ผลด้านการประกันคุณภาพ และส่งเสริมกระบวนการในการวางแผน

ปีเตอร์ (Peter, 1993 อ้างถึงใน น้ำอ้อย เดชจ้อย, 2551, หน้า 97) ได้นำเสนอแนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย โดยในขั้นแรกกล่าวถึงความจำเป็นของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตชี้ให้เห็นว่าคุณภาพมีความสำคัญต่อการศึกษาย่างยิ่ง จากนั้นได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนด เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีการตัดสินใจโดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ กำหนดระบบและวิธีการควบคุมคุณภาพทั้งในส่วนของการบริหารและผลลัพธ์และมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการวางแผนการจัดการดำเนินงานคุณภาพเชิงรุก และได้มีการสรุป การประกันคุณภาพ การศึกษาว่าไม่สามารถรับประกันคุณภาพของตัวผู้เรียนได้แต่กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถใช้เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้

เกย์ตัน (Gayton, 1999 อ้างถึงใน น้ำอ้อย เดชจ้อย, 2551, หน้า 98) ได้ศึกษา เรื่อง ระหว่าง การรับรู้ของครูเกี่ยวกับสภาพในโรงเรียน และระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐเวอร์จิเนียตะวันตกมีความเกี่ยวข้องกันหรือไม่ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ก็เพื่อพิจารณาถ้ามีความสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ของครูซึ่งวัดโดยใช้ CFK School Climate Profile ตัวอย่างประกอบด้วยโรงเรียน 100 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่าง โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว 53 แห่ง ซึ่งได้รับการประกันคุณภาพแล้ว และอีก 47 แห่งที่ยังไม่ได้รับการประกันคุณภาพ ในปี 1998 ระดับการตอบสนองคือ 65% จากการใช้ที่ทดสอบที่ได้ผลระดับอัลฟา 0.05 ค้นพบว่าระดับร้อยละของนักเรียนที่ได้รับอาหารกลางวันฟรีหรือลดราคากระหว่าง 11%-99% มากกว่าโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประกันคุณภาพทั้งหมด (97%) เทียบกับโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพทั้งหมด (54%) การเข้าสมัครเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจาก 68 เป็น 950 คน ในโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพการศึกษา ต่างจากโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกันคุณภาพ (215 คน) ในโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพคนทำงานมีขวัญและกำลังใจดีกว่า ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลความสำเร็จของนักเรียน ขณะที่โรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประกันคุณภาพมีขวัญและกำลังใจน้อยกว่า

คอสเตอร์ (Coster, 2000 อ้างถึงใน น้ำอ้อย เดชจ้อย, 2551, หน้า 98) ได้ศึกษา เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการบูรณาการในพื้นที่ห่างไกล พบว่า การบูรณาการเอาเทคโนโลยีเข้าสนับสนุนการประกันคุณภาพในโรงเรียนก่อให้เกิดความร่วมมือและร่วมกันทำงานในโรงเรียนห่างไกลมากขึ้นคณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนมีความร่วมมือในการแสวงหาการประกันคุณภาพ

ชัฟเฟิลบาร์เกอร์ (Shufflebarger, 2002 อ้างถึงใน น้ำอ้อย เดชจ้อย, 2551, หน้า 98) ได้ศึกษา เรื่อง การรับรู้ของชมรม ครู-ผู้ปกครองต่อมาตรฐานการประกันคุณภาพโรงเรียนของรัฐ พบว่าการประกันคุณภาพมาตรฐานของรัฐทำให้เกิดแรงผลักดันให้โรงเรียนมีการพัฒนาออกแบบหลักสูตรของตนเอง ทำให้ครูและผู้บริหารเกิดความเครียด สนับสนุนให้ครูใหญ่เน้นไปที่การปรับปรุงการสอนมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี